

Vüqar Məmmədovun həbsindən 46 gün keçir

Hürriyyət

№45 (3384) 16 Dekabr / 2025-ci il

Həftədə 1 dəfə çıxır

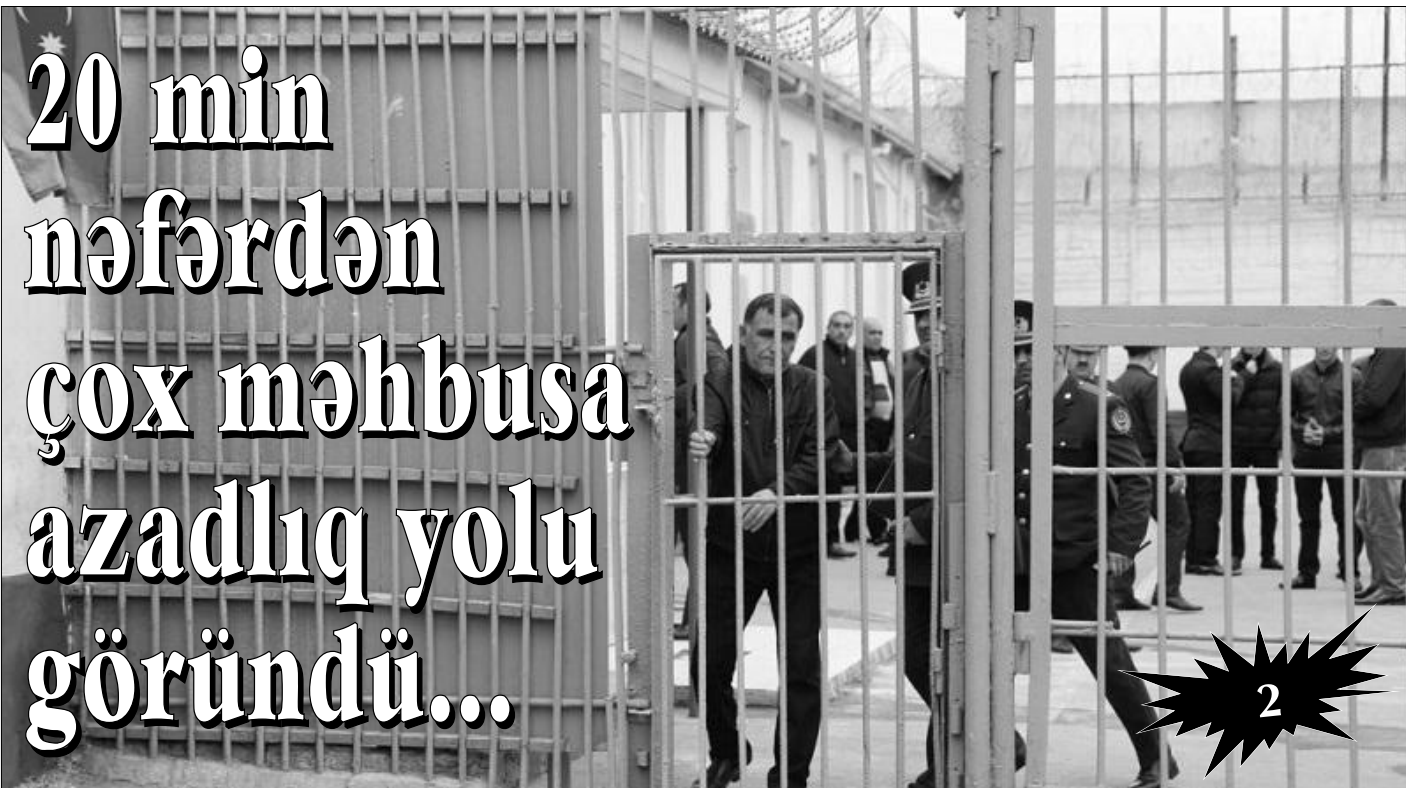
Qiyməti: 60 qəpik

ANA XƏBƏR

**Sabiq
icra başçısı
haqda
şok faktlar**

Prezident amnistiya təşəbbüsü irəli sürdü

**20 min
nəfərdən
çox məhbusa
azadlıq yolu
göründü...**

LAYİHƏ

**"Azərbaycana qarşı
"qida terroru" tətbiq olunur"**

Rəşad Rza: "Xarici dövlətlərdən kütləvi şəkildə gələn qidaların tərkibində kodlaşdırılmış maddələr olur"

8-9

Gündəm

**"Siyasi möhtəkirliliklə
məşğul ola-ola ciblərində
mandat daşıyırlar"**

Heydər Oğuz: "Ramiz Mehdiyevin qarşısında danışanların böyük əksəriyyəti onun dilsiz-ağızsız nökrü olub"

5

GÜNÜN NƏBZİ

Müsahibə

**"Azərbaycanda
daha dərin
islahatlara
ehtiyac var"**

Vahid Əhmədov: "Vitse-prezident institutu ilə Nazirlər Kabineti arasında seçim edilməlidir"

3

Cəmiyyət

**ADP Kırım dövlətinin
yaradılmasını təklif edir**

Partiya hesab edir ki, danışıqlar səmərə vermədiyi halda Rusiyaya qarşı beynəlxalq sanksiyalar gücləndirilməlidir

4

Baxış

**"Ölkəmizdə suverenliyin tam
təmin edilməsi savaşı gedir"**

Əli Mustafə: "İmperiyalardan qurtulmaq prosesi indi Azərbaycanda bu formada təzahür edir..."

11

Cəmiyyət

**Gültəkin Hacıbəyli
Azərbaycana deport olunur**

Ona 5 il müddətinə Türkiyədən deport olunması ilə bağlı rəsmi qərar təqdim edilib

4

Şikayət

**"Bu nazirlik ehtiyacı olan
vətəndaşlara qənim kəsilib"**

20 ilə yaxın SOCAR-da mühəndis vəzifəsində çalışan paytaxt sakinindən ölkə başçısına müraciət

12

**Maliyyə Nazirliyi bu qurumda
milyonlarla yeyinti faktını
üza çıxardı, amma...**

Bakı sakini Xanəhməd Əsgərovdan şok iddia: "Nazirlik Bakı Şəhər Yaşıllaşdırma Təsərrüfatı Birliyində mənimsənilən dövlət vəsaitinin bölünməsində "ortağ məxrəcə" gələ bilmirlər"

Bakı şəhər sakini, ixtisasca aqronom olan Əsgərov Xanəhməd Əli oğlu tərəfindən "Hürriyyət" in redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi qəzetimiz vasitəsilə Prezident İlham Əliyevə müraciət edir:

12

Fakt

Rüşvət verməməyin cəzası

Yaxud "Azəristiliktəchizat" ASC-nin 10 ildir "araşdırdığı şikayət"

2015-ci ilin yanvarında şəhərin səs-küylü ərazisindən köçmək haqda qərar verərkən, başlıca məqsədimiz sakit həyat yaşamaq idi. Əslində, mənzil seçərkən binanın həyətinin geniş olması və sakit bir məhəllədə yerləşməsinə üstünlük verməyimiz də təsadüf deyildi. Ən azı, hər axşam həyətdə maşın saxlamaq üstündə kiminləsə mübahisə etməyəcək, pəncərəni açanda küçədən dava-dalaş səsi, "çoxmərtəbəli" söyüşlər eşitməyəcəydik...

6

Donald Tramp ilə bağlı dəhşətli proqnoz

"Yaşayan Nostradamus" 2026-cı ildə ABŞ prezidentini gözləyən təhlükələrdən danışdı

Trampın 2026-cı ildə üzvləşəcəyi
ən böyük təhlükə cinayət təqibi
və ya şəxsi həyatı deyil...

Beynəlxalq səviyyədə "Yaşayan Nostradamus" kimi tanınan braziliyalı mistik Atos Salome, ABŞ prezidenti Donald Tramp üçün 2026-cı ilə bağlı dəhşətli bir proqnoz verib. O, əvvəllər sonradan gerçəkləşən hadisələri, xüsusən də COVID-19-un yayılması və Kraliça II Yelizaveta-nın ölümünü proqnozlaşdırıb.

Xarici medianın məlumatına görə, o, bildirib ki, Amerika lideri populyarlığını itirə bilər və buna "daha enerjili demokratlar bazası" kömək etməyəcək.

Xüsusilə, o, Konqresdəki çoxluğunun 2026-cı ildə "ciddi təhlükə altında" ola biləcəyini bildirib və Respublikaçılar Partiyasının 2026-cı ilin noyabr ayında ən azı bir palatayı itirəcəyi ehtimalının yüksək olduğunu qeyd edib.

Salome bildirib: "Bu amillərin birləşməsi administrasiyanı yüksək hazırlıq vəziyyətinə gətirir və Trampın prezidentliyi üçün xəbərdarlıq əlamətləri yaradır".

Salomenin sözlərinə görə, 2026-cı ildə trampilizmin mahiyyəti üç cəbhə ətrafında fırlanacaq: "sərhəd təhlükəsizliyi, ticarət müharibəsi və Trampın "məhkəmə fəallığı" və "federal bürokratiya" adlandırdığı şeylərlə açıq qarşıdurma".

"Lakin, pərdəarxası narahatlıqlar artmaqdadır, çünki sorğular orta müddətdə ciddi risklərə işarə edir", - o bildirib.

O, 2026-cı ildə Tramp üçün ən böyük təhlükənin cinayət təqibi və ya şəxsi həyatı olmadığı qənaətinə gəlib. "Gərginliyin əsl səbəbi siyasi səviyyədədir. Əsl təhlükə ara seçkilərdən sonra Konqresin daha az dəstəklənməsidir. Mövcud tendensiya davam edərsə, prezident səlahiyyət müddətinin ikinci yarısına daha az təmiz sulara - mülki cəzalar və qanunvericilik müqaviməti ilə yüklənmiş və birtərəfli icra hakimiyyətinə daha çox güvənərək başlayacaq", - o xəbərdarlıq edib.

Daha əvvəl braziliyalı "Nostradamus" Rusiya lideri Vladimir Putin üçün "nevroloji" sağlamlıq böhranı proqnozlaşdırıb.

"Putin, çox güman ki, öz sağlamlığına üstünlük verəcək və bu da Patruşev, Şoyqu və Bortnikovdan ibarət triumvirat üçün 2026-cı ilin may ayına qədər hakimiyyətdə qalmaq imkanı yaradacaq", - o bildirib.

Bəşər Əsəd Suriyadan qaçdıqdan sonra necə yaşayır?

Bir il əvvəl Bəşər Əsəd Suriyanı tərk edərək Rusiyada məskunlaşıb və indi orada sakit bir həyat sürür. Britaniyanın "The Guardian" qəzetinin ətraflı şəkildə yazdığı kimi, Bəşər Əsədin Suriyanı tərk etməsindən bir il sonra ailəsi sakit və ölçülü bir həyat sürür.

Mənbələrə görə, keçmiş Suriya lideri vaxtını rus dilini öyrənməyə və oftalmologiya sahəsində peşəkar bacarıqlarını inkişaf etdirməyə həsr edib. Bu sahə onu həmişə valeh edib.

Ailə üzvü qeyd edib ki, indi onun üçün pul zərurət deyil və aldığı xidmətlər varlı Moskva elitesi arasında tələb oluna bilər.

Əsəd ailəsi 2011-ci ildə Qərbin sanksiyaları tətbiq edildikdən sonra sərvətinin böyük hissəsini Rusiyada yerləşdirib, ona görə də heç bir maliyyə çətinliyi ilə üzləşmir. Onların Moskvanın ən nüfuzlu rayonlarından biri olan Rublyovkada məskunlaşması ehtimal olunur. Qonşuları arasında Ukraynanın keçmiş prezidenti Viktor Yanukoviç kimi tanınmış şəxslər də var.

Ailə üzvü vurğulayıb ki, Əsədin həyatı

hazırda olduqca sakitdir və xarici dünya ilə əlaqələri bir neçə yaxın keçmiş silahdaşı ilə - keçmiş prezident administrasiyasının naziri və yüksək vəzifəli maliyyəçi Yasser İbrahimlə məhdudlaşır.

Eyni zamanda, Kremlə yaxın bir mənbə bildirib ki, Bəşər Əsəd Rusiya siyasi elitesində "əhəmiyyətsiz" hesab olunur.

"Putinin hakimiyyəti itirən liderlərə qarşı səbri azdır", - mənbə qeyd edib.

O əlavə edib ki, Suriya prezidentinin əvvəlki statusu artıq Rusiya rəhbərliyinin nəzərində əhəmiyyətli rol oynamır.

Əyləncə səhifəsi

Bu şəhərdə robot taksilərin istifadəsinə başlandı...

"Tesla" şirkətinin rəhbəri İlon Mask şirkətin Texas ştatının Östin şəhərində tam sürücüsüz robotla idarə olunan nəqliyyat vasitələrini sınaqdan keçirməyə başladığını açıqlayıb.

Mask bildirib ki, testlər nəqliyyat vasitəsində sərnəşin olmadan davam edir və o, əlavə edib ki, "Tesla" ilin sonuna qədər Östindəki robotlu nəqliyyat vasitələrinin sayını 500-ə çatdırmağı hədəfləyir.

Sözündən video "Tesla" izləyiciləri arasında böyük həyəcana səbəb olub.

İbrahim Tatlısesi güllələyən şəxs 16 illik cəzanı ədalətsiz hesab edir

2011-ci ildə məşhur müğənni İbrahim Tatlısesə qarşı silahlı hücum törədən şəxs kimi məhkum edilən Abdullah Uçmakın sosial media hesabından diqqətçəkən paylaşım edilib.

Lent.az Türkiyə mediasına istinadla xəbər verir ki, hazırda cəzaçxım müəssisəsində olan Uçmak paylaşımında, "Bu ölkədə heç kim sadə yaralama ittihamı ilə 16 il həbsdə qalmayıb. Azadlığa buraxılmağımı istəyirəm" ifadələrini yazıb. Sözündən paylaşım sosial şəbəkələrdə müzakirələrə səbəb olub.

Xatırladaq ki, Abdullah Uçmak 2011-ci il martın 14-də İbrahim Tatlısesə qarşı törədilən silahlı hücumun təşkilində iştirak etdiyi üçün məhkum olunub.

Təsisçi:

Sərdar Cəlalovlu

Baş direktor:

Cəsur Məmmədov

Tel: 077 333 22 85

012 496 98 93

Dizayner:

Seymur Həsənov

"Hürriyyət" qəzetinin internet unvanı:

Hurriyyet.az

E-mail: hurriyyet2011@mail.ru

Tiraj: 2500

Redaksiyanın ünvanı:

AZ 1008, Bakı, akademik

Ələşrəf Əlizadə küçəsi, 31

Telefonlar: 496-10-72; 496-08-35

Lisenzianın qeydiyyat nömrəsi: V 165

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın

mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Əlyazmalar geri qaytarılmır.

Redaksiyanın kompüter mərkəzində

yığılıb səhifələnilir və "Futbol+ servis"

mətbəəsində çap edilib.

Bu işarə altında dərc olunan yazılar reklam xarakterlidir.

Qəzet 1991-ci ildən çıxır.

Yeni icra başçısı müavini işdən çıxardı

Nəsimi Rayon İcra Hakimiyyətində kadr dəyişikliyi olub. Hurriyyet.az-ın əldə etdiyi xəbəre görə, bu barədə icra başçısı Elxan İbrahimov əmr imzalayıb.

Əmrə əsasən, Nəsimi Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının müavini Ramiz Quliyev işdən çıxarılıb. O, 2021-ci il yanvar ayından bu vəzifədə çalışırdı.

Hələlik R.Quliyevin yerinə təyinat olmayıb.

Qeyd edək ki, Quliyev Ramiz Səmərxan oğlu 19.01.1966-cı ildə Bakı şəhərində anadan olub.

O, 1999-cu illərdə Abşeron Regional Səhmdar Su Cəmiyyətinin Nəsimi rayon filialında rəis vəzifəsində, 1999-2001-ci illərdə 3 nömrəli Təsərrüfatlararası istehsalat Təmir-Tikinti Trestində rəis vəzifəsində, 2001-2020-ci illərdə Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətində Ərazi İdarəetmə orqanları ilə iş şöbəsinə baş məsləhətçi vəzifəsində çalışıb.

2020-2021-ci illərdə Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsində Regionlarla İş şöbəsinə şöbə müdiri olub.

Prezident İlham Əliyevin 24 iyun 2024-cü il tarixli, 171 nömrəli Sərəncamı ilə "Dövlət qulluğunda fərqlənməyə görə" medalı ilə təltif olunub.

2001-ci ildən Yeni Azərbaycan Partiyasının üzvüdür.

Xatırladaq ki, Prezident İlham Əliyevin 12 noyabr 2025-ci il tarixli Sərəncamı ilə Elxan İbrahimov Nəsimi Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı vəzifəsinə təyin olunub.

Bakıda şok əməliyyat

Sərnişindaşıma adı altında narkokuryerlik edən şəxslər ələ keçdi

Polis əməkdaşları tərəfindən narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı mübarizə davam etdirilir. Qaradağ Rayon Polis İdarəsinin əməkdaşları tərəfindən rayon ərazisində keçirilən sonuncu əməliyyat zamanı 49 yaşlı Salman Məmmədov və 42 yaşlı Tural Rəhmanov saxlanılıblar.

Stopnarkotik.az xəbər verir ki, onların üzərindən və T.Rəhmanova məxsus mikroavtobusdan 8 kq 380 qr marixuana, 2 kq 560 qr tirək və 200 ədəd psixotrop tərkibli güclü təsiredici xassəyə malik maddəon həbi aşkarlanıb.

Saxlanılan şəxslər ifadələrində narkotikləri sosial şəbəkələrdə tanış olduqları şəxsiyyəti istintaqla araşdırılan İran vətəndaşından satmaq məqsədi ilə əldə etdiklərini bildiriblər. Araşdırma zamanı onların şəhərlərarası sərnişindaşıma fəaliyyəti adı altında narkokuryerlik etdikləri məlum olub.

Faktla bağlı cinayət işi başlanılıb, istintaq araşdırmaları davam etdirilir.

Prezident amnistiya təşəbbüsü irəli sürdü

Ummillli Lider Heydər Əliyevin siyasi iradəsi və xilaskarlıq missiyası sayəsində müstəqil Azərbaycan dövləti qurulub möhkəmlənib, Ulu Öndərin rəhbərliyi ilə qəbul edilmiş Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası müasir dövlətçiliyimizin hüquqi təməlini yaradıb.

Ulu Öndərin siyasi kursunun layiqli davamçısı, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin qətiyyətli və uzaqgörən strategiyası, sarsılmaz liderliyi və Silahlı Qüvvələrimizin misilsiz qəhrəmanlığı sayəsində Vətən müharibəsində qazandığımız Zəfər və lokal xarakterli antiterror əməliyyatı nəticəsində suverenliyimiz və ərazi bütövlüyümüz tam bərpa edilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, suverenliyimizin bərpasının, Konstitusiyamızın ali hüquqi qüvvəsinin ölkəmizin bütün ərazilərində bərqərar olunmasının xalqımızın ən böyük tarixi qələbəsi olduğunu nəzərə alaraq, humanizm və mərhəmət ənənələrinə sadıq qalaraq, cəzadan azad etmənin tərbiyəvi əhəmiyyətinə inanaraq, cəzadan azad olunacaq şəxslərin qanunlara dönmədən əməl etmələrinə və dövlətimizin inkişafına öz töhfələrini verəcəklərinə ümid edərək Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev amnistiya elan edilməsi təşəbbüsünü irəli sürüb.

Amnistiya aktının layihəsinə əsasən, Azərbaycan Respublikasının suverenliyinin və ərazi bütövlüyünün qorunması uğrunda aparılan döyüş əməliyyatlarında, o cümlədən Vətən müharibəsində və 2023-cü il sentyabrın 19-20-də keçirilmiş antiterror əməliyyatında iştirak etmiş şəxslərin, eləcə də bu əməliyyatlarda həlak olmuş və

20 min nəfərdən çox məhbusa azadlıq yolu göründü...

ya xəbərsiz itkin düşmüş şəxslərin yaxın qohumlarının, Ermənistan Respublikasının mülki əhaliyə qarşı hərbi təxribatı nəticəsində əlil olmuş şəxslərin, habelə qadınların, 60 yaşına çatmış şəxslərin, cinayət törədən və digər şəxslərin cəzadan və ya cinayət məsuliyyətindən azad edilmələri nəzərdə tutulur.

Bununla yanaşı, layihəyə əsasən, böyük ictimai təhlükə törətməyən və ya az ağır cinayət, habelə ehtiyatsızlıqdan cinayət törətdiklərinə görə azadlıqdan məhrumetmə cəzasına məhkum olunmuş bir sıra şəxslər cəzadan azad ediləcək və ya cəzalarının çəkilməmiş hissəsi azaldılacaq.

Azərbaycan Prezidenti tərəfindən Azərbaycan Milli Məclisinə təqdim

olunan Amnistiya aktının tətbiq ediləcəyi şəxslərin, o cümlədən azadlıqdan məhrumetmə cəzasından azad ediləcək məhkumların sayına görə ən böyük amnistiya olacağı ehtimal edilir.

Belə ki, amnistiya aktının ümumilikdə 20 mindən çox şəxsə şamil ediləcəyi gözlənilir. Bunlardan 5 mindən çox məhkumun azadlıqdan məhrumetmə cəzasından azad ediləcəyi, həmin cəzaya məhkum olunmuş 3 mindən artıq şəxsin cəzasının azaldılacağı, 7 mindən çox məhkumun azadlığın məhdudlaşdırılması cəzasından, 4 minə yaxın məhkumun azadlıqdan məhrumetmə ilə bağlı olmayan digər cəzalardan və ya şərti tətbiq edilmiş cəzalardan, habelə mindən çox şəxsin cinayət məsuliyyətindən azad ediləcəyi proqnozlaşdırılır.

DTX sabiq icra başçısı haqda şok faktları açıqladı

"Dövlət vəsaitlərini mənimsəyib rüşvət alıb..."

Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti (DTX) Balakənin sabiq icra başçısı ilə bağlı məlumat yayıb. Hurriyyet.az DTX-ya istinadən xəbər verir ki, məlumatda deyilir:

DTX tərəfindən keçirilmiş kompleks əməliyyat-istintaq tədbirləri zamanı Balakən Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı olmuş Rzayev İslam Vahid oğlunun həmin vəzifədə işlədiyi müddətdə öz qulluq mövqeyindən istifadə etməklə, ona etibar edilmiş külli miqdarda özge əmlakını mənimsəməsinə və çoxsaylı korrupsiya cinayətlərinə yol verməsinə əsaslı şübhələr yaranmışdır.

Müəyyən olunmuşdur ki, İslam Rzayev Balakən Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı vəzifəsində fəaliyyət göstərdiyi dövrdə dövlət büdcəsindən işsiz və aztəminatlı şəxslərə, rayon ərazisində təmir-tikinti və abadlıq-quruculuq işlərinə ayrılmış maliyyə vəsaitlərini vəzifə səlahiyyətlərindən sui-

istifadə edərək mənimsəmiş, belə vəsaitlərin təyinatı üzrə xərclənməsini təşkil etməmiş, eləcə də vəzifəli şəxslərdən və iş adamlarından rüşvət almışdır.

Faktla bağlı DTX-nin istintaq baş idarəsində başlanılmış cinayət işi üzrə İslam Rzayev saxlanılaraq Azərbay-

can Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 179.3.2 (külli miqdarda mənimsəmə) və 311.3.2-ci (təkrar rüşvət alma) maddələri ilə məsuliyyətə cəlb olunmuş, məhkəmənin qərarı ilə barəsində həbs qətimkan tədbiri seçilmişdir. Hazırda cinayət işi üzrə istintaq-əməliyyat tədbirləri davam etdirilir.

Baş nazirin keçmiş müavini, istiqlalçı millət vəkili Vahid Əhmədov azpolitika.ino saytına müsahibəsində gələn ilin dövlət büdcəsindən gözləntilərini açıqlayıb və sosial-iqtisadi, idarəetmə sahəsində islahatlarla bağlı fikirlərini bölüşüb. “Hürriyyət” mövzunun aktuallığını nəzərə alıb, müsahibəni ixtisarla oxucularına təqdim edir:

- Vahid müəllim, Milli Məclis 2026-cı ilin dövlət büdcəsini qəbul etdi. Builki büdcə ilə müqayisədə gəlirlərdə cüzi artım var, kəsir də 3 milyard manatdan bir az artıqdır. İlk dəfədir, büdcədə ciddi artım yoxdur, gəlirlərin əsas hissəsini təşkil edən neft-qazın dünya bazarındakı qiymətlərinin azalması da risklər yaradır. Sizcə, büdcənin gəlir proqnozları nə qədər realdır, gələn il hökumətin gözləntiləri və ümidləri nə dərəcədə doğrulacaq? İkincisi, hökumətin büdcədə müəyyən etdiyi prioritetlər ölkədəki real problemlərə nə qədər adekvatdır?

- Doğrudur, 2025-ci ilə müqayisədə 2026-cı ilin büdcə gəlirlərində böyük artım nəzərə çarpmır. Baxmayaraq ki, millət vəkilləri tərəfindən müxtəlif təkliflər verilməmişdi, hökumət ciddi artımlara getmədi. Yeni, cəmi 300 milyon manatlıq artım var ki, bu da böyük göstərici deyil. Həmçinin, büdcə kəsiri 3 milyard manatdan çoxdur. Bu da onu göstərir ki, büdcənin gəlir hissəsində ciddi problemlər mövcuddur. Əsas səbəblərdən biri neftin qiymətindəki dəyişənlik və neft hasilatının azalmasıdır. Dünyənin Baş nazir Əli Əsədovun çıxışını dinlədim və orada prioritet istiqamətlər elan olundu. Mən də hesab edirəm ki, həmin istiqamətlər prioritet kimi müəyyən edilməli idi. Birinci növbədə müdafiə və təhlükəsizlik məsələləri, daha sonra isə büdcənin dayanıqlılığının təmin edilməsi. Bunun ardınca səhiyyə və təhsil sahəsinə ayrılan vəsaitin artırılması, eləcə də sosial məsələlərin dəstəklənməsi prioritet kimi qeyd olundu. Qarabağda aparılan tikinti və bərpa işləri üçün də 3,5 milyard manat vəsait ayrılıb ki, bu da ölkə üçün əhəmiyyətlidir. Sosial layihələrə, sosial müavinətlərə ayrılan vəsait də artırılıb. Gələn il pensiya və orta aylıq əməkhaqqının artımı ilə bağlı təxminən 9,5 faiz rəqəmi səsəndirildi.

Burada əsas risk neftin qiyməti ilə bağlıdır. Gələn ilin dövlət büdcəsində neft 65 dollardan götürülüb. Mən müsahibələrimdə təklif etmişdim ki, qiymət 60 dollar səviyyəsində müəyyən edilsin. Çünki dünya bazasında qiymətlərin kəskin dəyişməsi büdcə gəlirlərinə birbaşa təsir göstərir. Mən inanmıram ki, neft 65 dollar səviyyəsində qala biləcək. ABŞ Prezidenti neftin qiymətini aşağı salmaq üçün ciddi sayerlər göstərir. Bunun əsas səbəbi Rusiyadır, bu ölkə neft satışından kifayət qədər gəlir əldə edir. Düzdür, ixrac müəyyən qədər azalıb, qazla bağlı da ciddi problemlər yaranıb. Məsələn, Avropa qərar qəbul edib ki, 2027-ci ildən etibarən Rusiyadan qaz idxal etməyəcək. Bu kimi amillər fonunda neftin qiymətində enmələr baş verə bilər. Buna görə də 65 dollar büdcə üçün riskli rəqəmdir.

“Azərbaycanda daha dərin islahatlara ehtiyac var”

Vahid Əhmədov: “Vitse-prezident institutu ilə Nazirlər Kabineti arasında seçim edilməli, bu iki modeldən birinə üstünlük verilməlidir”

“Əvvəl 130 manatla mümkün olan bazarlığı indi 400 manatla etmək olmur”

- Cəmiyyətdə narahatlıq yaranan məsələlərdən biri işsizlərin icbari tibbi sığorta ödənişlərinə cəlb edilməsidir. Çünki Agentliyin büdcəsinə dövlət dəstəyi 900 milyon manat azaldılıb, tələb olunur ki, qeyri formal məşğul olanlar sığorta haqqını özləri ödəsin...

- Elə mən də işsizlərin sığorta ödənişi məsələsinə toxunmaq istəyirdim. Əgər bir şəxs işsizdirsə, o sığorta haqqını haradan ödəməlidir? Ola bilər ki, müəyyən vəsaiti var, amma həmin vəsait haradan daxil olub? Adam bəlkə tikintidə gündəlik işləyib, kiminsə heyətində işləyib 5-10 manat çörək pulu qazanıb. Sonradan həmin məbləğdən sığorta haqqı tutmaq nə dərəcədə qanunauyğundur? Bu, çox ciddi məsələdir.

İkinci məsələ qeyri-leqal gəlirlərlə bağlıdır. Əgər kimse qeyri-leqal işləyirsə, bunu sübut etmək lazımdır. Dövlət müəyyən kateqoriyalar üzrə əlavə ödəniş etmək istəyirsə, maliyyə məsələlərini də dəqiq araşdırmalıdır.

- Bu günlərdə Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi naziri Anar Əliyev Milli Məclisdə bildirdi ki, minimum əmək haqqının 400 manata qaldırılması islahatların nəticəsidir. Doğrudurmu belədir?

- Minimum əməkhaqqının 130 manatdan 400 manata qədər artırılması tez-tez misal gətirilir. Amma bir məsələ unudulur: bu illər ərzində inflyasiya da artıb və manatın alıcılıq qabiliyyəti də xeyli aşağı düşüb. Əvvəllər 130 manatla mümkün olan bazarlığı indi 400 manatla etmək çətinləşir. Nazirlər çıxışlarında bunu nəzərə almalıdırlar. Ölkədə peşəkar iqtisadçılar kifayət qədərdir və onların fikirləri də dinlənməlidir. Büdcə qəbul ediləndə, xərcləmələrin əsas hissəsi

adətən dördüncü rübdə həyata keçirilir. Bu isə prosesləri gecikdirir. Yanvar-fevral aylarında büdcənin açılmasında çətinlik yaranır və vəsaitlərin real dövriyyəyə daxil olması mart ayına qədər uzanır. Nəticədə müəssisələr ya dayanır, ya da borc və yüksək faizli kreditlə işləməyə məcbur olurlar.

- Qeyri-rəsmi məlumatlara görə, maliyyə vəsaitlərinə qənaət üçün büdcə sektorunda 20 faizə qədər ixtisar aparılması gözlənilir. Siz də qeyd edirsiniz ki, hökumətdə bu qədər qurumlara, təşkilatlara ehtiyac yoxdur. Amma məsələnin sosial tərəfinə baxanda, Azərbaycanda məşğulluq problemi var, işsizliyin səviyyəsi yüksəkdir. Sizcə, ixtisarlara hansı nəticələrə gətirib çıxara bilər?

- İslahatlar aparılarkən bunu tədricən və yumşaq şəkildə həyata keçirmək olar ki, ciddi problemlər yaranmasın. Ancaq maliyyə vəsaitlərinə qənaət üçün islahat yolu ilə dəstəklənməlidir. Bəli, bu gün Azərbaycanda bu qədər nazirliyə, dövlət komitəsinə və quruma ehtiyac yoxdur. Onlar birləşdirilməlidir. Nəticədə işdən azad olunan insanlar da əmək bazasına çıxaraq özlərinə yeni iş tapa bilərlər. Bu prosesdə hökumət müəyyən müddət ərzində vaxt ver-

məli, əlavə sosial vəsaitlər ayırmalı və iş tapana qədər bu şəxsləri dəstəkləməlidir. Ancaq bu islahatlar ləbuddür və həyata keçirilməlidir. Unutmayaq ki, 30 ildən çoxdur müstəqil yaşayırıq və ən vacibi, torpaqlarımız işğaldan azad olunub. Həmin ərazilərdə indi genişmiqyaslı bərpa və quruculuq işləri aparılır, kənd təsərrüfatı və sənaye sahələri yaradılır, yeni iqtisadi zonalar formalaşdırılır və əlavə gəlir mənbələri meydana çıxır. Bütün bunlar isə islahatlara olan ehtiyacı daha da artırır. Bu islahatlar yalnız bu gün üçün yox, gələcək nəsillər üçün də vacibdir. Məsələ təkcə hansısa bir nazirlikdə işçilərin ixtisar olunması deyil. Əgər bürokratikdə ölkə üzrə büdcə sektorunda ixtisarlara aparılacaqsa, bu, sistemli və düşünülmüş şəkildə edilməlidir.

Mən baxıram, təhsil və mədəniyyət sahələrində regional idarələr yaradılıb, amma eyni zamanda yerlərdə əvvəlki strukturlar da saxlanılıb. Bu isə səmərəlilik yaratmır. 14 xüsusi nümayəndəlik saxlamaq başqa məsələdir, 70-dən çox icra orqanı saxlamaq isə tamam başqa yüküdür. Bu, böyük maliyyə xərci deməkdir. Halbuki cənab Prezidentin tapşırığı ilə Qarabağda işlər sürətlə gedir, əkin sahələri yaradılır, sənaye zonaları formalaşdırılır və bu proseslər o qədər də böyük saxlanma xərcləri tələb etmir. Əhali sayı və real ehtiyaclar nəzərə alınmadan struktur saxlanılması islahat deyil. Əsl islahat həmişə effekt verir və çox ciddi nəticələr ortaya qoyur. Azərbaycanda da gec-tez bu cür dərin və sistemli islahatlar başlanılmalıdır.

- Sizcə, referendum gələn il baş tuta bilərmi? Referendumun əhatə edəcəyi əsas islahatlar nələr ola bilər?

- Birincisi, bunun siyasi tərəfi var. Mən bunu bir neçə dəfə qeyd etmişəm. Məsələn, vitse-prezident institutu ilə Nazirlər Kabineti arasında seçim edilməlidir. Bu iki modeldən birinə üstünlük verilməlidir. Baxın, Amerika kimi dövlətlərdə vitse-prezident institutu mövcuddur, Prezident Administrasiyası işləyir və bu, ciddi problem yaratmır. Mənə elə gəlir ki, Azərbaycanda da artıq bu mərhələyə gəlib çatmışıq. Əgər Nazirlər Kabineti saxlanılırsa, bu, daha çox sovet dövründən qalan bir idarəetmə modelidir. Bu məsələlərdə yekun qərarı dövlət başçısı, cənab İlham Əliyev verir. Ancaq görünən odur ki, ölkədə ikinci mərhələli, daha dərin siyasi islahatlara ehtiyac var. Bu, parlamentlə bağlı islahatları da əhatə edə bilər. Çoxpartiyalı sistemin real tətbiqi, proporsional seçki sisteminin bərpası müzakirə oluna bilər. Həmçinin, millət vəkiliyinin sayının artırılması məsələsi də gündəmə gələ bilər. Bütün bunlar hazırda müzakirə

obyekti olan məsələlərdir.

Digər istiqamət isə Prezidentin yerlərdəki səlahiyyətli nümayəndələri ilə bağlıdır. Bu məsələlər Konstitusiyada öz əksini tapmalıdır. Yerli idarəetmənin səlahiyyətləri, strukturu və məsuliyyəti daha aydın şəkildə müəyyənləşdirilməlidir.

- Gələn il Ermənistanla sülh sazişinin imzalanmasını gözləyirsinizmi, yoxsa seçkilərin nəticəsi həlledici olacaq?

- Hazırda Ermənistanda seçkilər ərəfəsində ciddi daxili siyasi mübarizə gedir. Mən bunu müşahidə edirəm: hakimiyyət nümayəndələri əhali arasında aktiv şəkildə görüşlər keçirir, insanlarla birbaşa ünsiyyət qururlar. Bu, onu göstərir ki, proses hələ yekunlaşmayıb. Əlbəttə, Rusiya istəyirdi ki, Ermənistanda ona daha loyal, sakit şəkildə idarə olunan bir hökumət formalaşsın. Amma mən inanmıram ki, bu, real ssenariyedir. Çünki Rusiyanın özünün vəziyyəti hazırda olduqca ağırdır. Ukrayna müharibəsi fonunda Rusiya həm siyasi, həm də iqtisadi baxımdan ciddi problemlərlə üz-üzədir. Açıq desək, müəyyən mənada bu vəziyyətdə Rusiyanın ayaqda qalmasına ABŞ-nin dolayı təsiri də olub. Əks halda, Rusiya daha ağır nəticələrlə qarşılaşa bilərdi. İqtisadi baxımdan Rusiya ciddi çətinliklər yaşayırdı. Düzdür, Çin və Şimali Koreyadan müəyyən dəstək alırlar, amma daxili istehsal zəif olduğu halda bu, uzunmüddətli həll yolu deyil.

Zəngəzur dəhlizinin açılmasına gəlincə, hesab edirəm ki, bu prosesin qarşısını heç kim ala bilməz. Nə İran, nə Rusiya, nə də başqa bir dövlət bu dəhlizin açılmasına real maneə törədə biləcək gücdə deyil. Çünki bu layihədə ABŞ də maraqlıdır və Azərbaycan beynəlxalq tərəfdaşlarla münasibətləri kifayət qədər yüksək səviyyədədir. Diqqət yetirsəniz, Donald Tramp çıxışlarında dəfələrlə Azərbaycan-Ermənistan münasibətlərinə və sülh prosesinə toxunub. Bu da həmin mövzunun Vaşinqton üçün əhəmiyyət daşıdığını göstərir. Amma bütün bunlarla yanaşı, hesab edirəm ki, Azərbaycan əsas diqqətini daxili məsələlərə yönəltməlidir. Xüsusilə iqtisadi islahatlar və insanların rifahının yaxşılaşdırılması prioritet olmalıdır. Bu, Azərbaycan hökumətinin əsas vəzifəsidir.

Eyni zamanda, Ermənistan-Avropa İttifaqı münasibətlərində baş verən bəzi proseslər də diqqətlə izlənilməlidir. Azərbaycanın Xarici İşlər Nazirliyi də bu yaxınlarda bəyanat yayaraq qeyd edib ki, Avropa İttifaqı ilə Ermənistan arasında müzakirə olunan bəzi müddəalar sülh prosesinə zərər vura bilər.

Elçin Rüstəmli
Elvin Bəyməmmədli

Gültəkin Hacıbəyli Azərbaycana deport olunur

Dünən ona 5 il müddətinə
Türkiyədən deport olunması ilə
bağlı rəsmi qərar təqdim edilib

Milli Şuranın üzvü, sabiq deputat Gültəkin Hacıbəylinin Türkiyədən deportasiya olunmasına qərar verilib. Bu barədə Gültəkin Hacıbəyli özü sosial şəbəkə hesabında məlumat paylaşmışdır.

O bildirib ki, ona 5 il müddətinə Türkiyədən deport olunması ilə bağlı rəsmi qərar təqdim olunub. Gültəkin Hacıbəyli qeyd edib ki, noyabr ayının 29-da Türkiyədə saxlanılaraq Arnavutköy Mıqrasiya Mərkəzinə gətirilib.

3 gün öncə isə saxlanıldığı Arnavutköy Geri Göndərmə Mərkəzindən çıxarılaraq Çatalca Mıqrasiya Mərkəzinə aparılıb.

Xatırladaq ki, mediada Gültəkin Hacıbəyli və Milli Şuranın digər üzvü, AXCP sədri Əli Kərimlinin Prezident Administrasiyasının sabiq rəhbəri Ramiz Mehdiyevin dövlət çevrilişinə cəhd planında yer aldığı barədə yazılıb.

Əli Kərimli və AXCP Rəyasət Heyətinin üzvü Məmməd İbrahimli barələrində aparılan araşdırma çərçivəsində noyabrın 29-da DTX-da dindiriliblər.

Onların evində axtarış aparıldıqdan sonra DTX-ya aparılıblar. Əli Kərimliyə Cinayət Məcəlləsinin 278.1 (hakimiyyəti zorla ələ keçirməyə, dövlətin konstitusiyaya quruluşunu zorla dəyişdirməyə yönələn hərəkətlər) maddəsi ilə ittiham irəli sürülüb.

Əli Kərimlinin və Məmməd İbrahimin evindəki axtarış və dindirilmə Ramiz Mehdiyevin DTX-da istintaq olunan cinayət işi ilə əlaqədardır.

Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti tərəfindən saxlanılan AXCP sədri Əli Kərimli barəsində dekabrın 1-də Səbail rayon Məhkəməsinə təqdimata baxılıb. Məhkəmə onun barəsində 2 ay 15 gün müddətinə həbs qətimkan tədbiri seçib.

Prezident Administrasiyasının sabiq rəhbəri Ramiz Mehdiyev Cinayət Məcəlləsinin 278.1 (dövlət hakimiyyətini ələ keçirməyə yönələn əməllər), 274 (dövlətə xəyanət) və 193-1.3.2-ci (cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakı leqallaşdırma) maddələri ilə ittiham olunur.

İcra başçısının oğlu general-mayor oldu

Xəbər verdiyimiz kimi, Fövqəladə Hallar Nazirliyinin əməkdaşlarına ali hərbi və ali xüsusi rütbələrin verilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidenti Sərəncam imzalayıb. Sərəncama əsasən, Seymur Taleh oğlu Qaraşova general-mayor ali hərbi rütbəsi verilib.

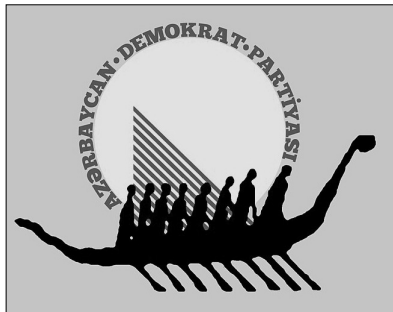
"Qaynarinfo"-nın verdiyi məlumata görə, Seymur Qaraşov Fövqəladə Hallar Nazirliyinin daxili təhlükəsizlik Baş idarəsinin rəisidir.

O, 2021-ci ilin noyabr ayından FHN-nin Cənub Regional Mərkəzinin rəis müavini, Kiçikhəcmli Gəmilərə Nəzarət və Sularda Xilasetmə Dövlət Xidmətinin rəis müavini, Fövqəladə halların xəbərdar edilməsi və daxili təhlükəsizlik Baş idarəsinə rəisi olub və hazırda FHN-nin daxili təhlükəsizlik Baş idarəsinin rəisi vəzifəsində çalışır.

Qeyd edək ki, Seymur Qaraşov Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Taleh Qaraşovun oğludur.

ADP Krim dövlətinin yaradılmasını təklif edir

Dünən ADP İdarə Heyətinin ölkə və beynəlxalq aləmdə baş verən ictimai-siyasi proseslərə dair növbəti toplantısı keçirilib. Partiyanın mətbuat xidmətindən "Hürriyyət"ə verilən məlumata əsasən, toplantı iştirakçıları Ukrayna ilə Rusiya arasında davam edən müharibədən, getdikcə müharibənin əhatə dairəsinin genişlənməsindən, onun dünya iqtisadiyyatına vurduğu sarsıdıcı zərbədən, yaratdığı humanitar fəlakətdən bir daha narahat olduğunu bildirib və bu müharibənin baskarı olan Putin Rusiyasının işğalçılıq siyasətini qətiyyətlə pisləyib.

Almaniyada sülh sazişinin hazırlanmasına dair Ukrayna və ABŞ rəsmiləri arasında növbəti görüşün nəticələrinə diqqət çəkən partiya yetkililəri bu razılaşmalarda beynəlxalq hüquq normalarına uyğun Ukraynanın ərazi bütövlüyü, suverenliyi məsələsinin əsas prioritet olaraq qəbul edilməsinin vacibliyini diqqətə çatdırıb və Tramp administrasiyasını bu məsələdə merkantil maraqlardan çox suveren bir dövlətin beynəlxalq hüquq normalarından irəli gələn haqlarının qorunması istiqamətində səylər göstərməyə səsleyib. İdarə Heyəti ABŞ və Avropa İttifaqının

Partiya hesab edir ki, danışıqlar
səmərə vermədiyi halda
Rusiyaya qarşı beynəlxalq
sanksiyalar gücləndirilməlidir

səyləri ilə aparılan bu danışıqların səmərə vermədiyi halda Rusiyaya qarşı beynəlxalq sanksiyaların güclənməsi, Rusiyanın xarici banklarda olan aktivlərinin müharibə nəticəsində Ukraynaya dəyən iqtisadi ziyanın ödənilməsinə yönəldilməsi və nəhayət BMT-nin mandatı altında fəaliyyət göstərəcək Krim dövlətinin yaradılması ideyasını irəli sürüb.

İdarə Heyəti ABŞ-nin Belarus üzərində tətbiq etdiyi sanksiyaların aradan qaldırılması, münasibətlərin qarşılıqlı zəmin üzrə keçirilməsi şərti ilə Belarus prezidentinin yüzdən artıq siyasi məhbusun azad edilməsi ilə bağlı atdığı humanist addımı müsbət dəyərləndirib və belə bir addımın digər MDB ölkələrində, o cümlədən Azərbaycanda da atılmasına ümidvar olduğunu ifadə edib.

İdarə Heyəti son vaxtlar Rusiyada yaşayan soydaşlarımıza, bu ölkədə fəaliyyət göstərən diaspor nümayəndələrinə qarşı yeridilən diskriminasiya siyasətindən, onlara qarşı göstərilən zorakılıq faktlarından, qeyri-qanuni həbslərdən ciddi narahat olduğunu bildirib və məsələnin kökündə Rusiyanın istəyinə zidd olaraq Azərbaycanın yeritdiyi müstəqil xarici siyasət faktorunun durduğunu diqqətə çatdırıb və Rusiya yetkililərinin Azərbaycanı qarşı imperalist iddialardan geri durmağa, öz siyasətini son illərdə iki ölkə arasında qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq istiqamətində əldə edilmiş razılaşmalara uyğun qurmağa çağırıb.

İdarə Heyəti Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sazişinə da-

ir aparılan ikili danışıqlar, Zəngəzur dəhlizinin açılmasına dair ABŞ ilə əldə edilən razılaşmalar fonunda Rusiyanın yenidən bu məsələyə aqressiv münasibət bəsləməsindən, erməni kilsəsi başda olmaqla Ermənistanda olan revanşist qüvvələri dəstəkləməsindən, bu danışıqların yalnız Rusiyanın vasitəsi ilə həyata keçirilməsi üçün göstərdiyi çabalarından narahat olduğunu bildirib və adı çəkilən ölkəni bu günə qədər Cənubi Qafqazda törətdiyi fəsadlardan, qanlı münaqişələrdən uzaq durmağa, bu ölkələrin suveren hüquqlarına hörmətlə yanaşmağa çağırıb.

İdarə Heyəti tanınmış vəkil, hüquq müdafiəçisi, siyasi fəal və qeyri-rəsmi fəaliyyət göstərən Azərbaycan Xalq Parlamentinin həmsədri Namiyə Səfərova haqqında həbs qətimkan tədbiri seçilməsindən, onun dələduzluq adı ilə ittiham edilməsindən narahat olduğunu bildirib və hakimiyyəti onun haqqında başlanılan istintaqın ədalətli, şəffaf aparılması üçün müvafiq addımlar atmağa çağırıb.

İdarə Heyəti eyni zamanda ötən həftə həbsdə olan ictimai fəal Elbəy Kərimlinin "intihar etməsi" ilə bağlı hadisəyə də diqqət çəkib. Toplantı iştirakçıları mərhumun ailəsinə başsağlığı verib. Baş vermiş hadisəni cəzaçəkmə müəssisələrində nəzarət sisteminin yarıtmaz durumunda olduğunun göstəricisi kimi dəyərləndirən İdarə Heyəti hüquq-mühafizə orqanlarını ölüm faktı ilə obyektiv və hərtərəfli araşdırma aparmağa çağırıb.

“Siyasi möhtəkirliklə məşğul ola-ola ciblərində mandat daşıyırlar”

Heydər Oğuz:
“Bu gün Ramiz Mehdiyevin qarasında danışanların böyük əksəriyyəti onun dilsiz-ağızsız nökrəri olublar”

Prezident Administrasiyasının keçmiş rəhbəri Ramiz Mehdiyevə cinayət işi açıldıqdan sonra siyasətçilərin “söz savaşı” səngimir. Bəzi siyasətçilər biri-birini casusluqda ittiham edirlər, biri-birini siyasi dələduzluqda ittiham edir, əxlaq dərsi keçirlər və s. Mövzu ilə bağlı siyasi şərhçi Heydər Oğuz “Hürriyyət”ə öz mövqeyini açıqlayıb.

- Heydər bəy, sizcə, “Ramiz Mehdiyev işi” ətrafında ölkədə mövcud olan vəziyyət, siyasi çəkişmələr, qarşılıqlı ittihamlar nə vəd edir?

- Məlum olduğu kimi, Ramiz Mehdiyev olduqca ağır cinayətlərdə ittiham olunur. Onun xüsusilə vətənə xəyanətdə günahlandırılması istər-istəməz bütün siyasiləri qorxudur. Ramiz Mehdiyevlə vaxtilə əlaqəsi olan da, olmayan da özünü bu ittihamlardan uzaq tutmaq üçün səy göstərir, özlərinin yox, başqalarının onunla əlbir olduğunu isbatlamağa çalışırlar. Zənnimcə, bu, normal hadisədir. Çünki heç kim vətən xaininin ələtisinə çevrilmiş şəxs kimi görünmək istəmir, dolayısıyla onunla eyni günahı paylaşmadığını dilə gətirmək istəyir. Bu da insan fitrətindən qaynaqlanan tendensiya. Üstəlik, vaxtilə Ramiz Mehdiyevə xidmət edənlər belə, böyük ehtimalla, xəyanət cizgisində olduqlarının fərqi olmağa da bilərlər. Başqa sözlə, özləri də bilmədən ona xidmət edə bilərlər. Axı necə olsa, Ramiz Mehdiyev Azərbaycan hakimiyyətinin 2-ci güclü şəxsi olub. Onunla işləyən bir çoxları məhz bu səbəbdən Ramiz Mehdiyev vasitəsilə dövlətçiliyə xidmət etdiyini düşünüb. Bu mənada, özlərinin günahsızlığını sübut etmək istəyənləri hardasa başa düşmək də mümkündür. Anlaşılmaz olan odur ki, bir çoxları özlərini Ramiz Mehdiyevin adamı olmadığını sübut etməyə çalışmaqla qalmır, rəqiblərini qaralamağa can atırlar. Halbuki, heç kimə sirr deyil ki, bu gün Ramiz Mehdiyevin qarasında danışanların böyük əksəriyyəti onun dilsiz-ağızsız nökrəri olublar. “Boz kardinal”dan gələn tapşırıqları tərəddüdsüz yerinə yetiriblər. İndi onların belə, bu “məsumiyyət testi” yarışına qoşulması istər-istəməz insanda ikrah hissi doğurur. Məsələn, dünənə qədər “boz kardinal”a mədhiyələr deyən AMEA prezidenti İsa Həbibbəylinin indi birdən-birə qalxıb onu ən ağır dillə tənqid atəşinə tutması, yumşaq desək, heç bir əxlaq normalarına sığmır. Eyni sözləri digərləri barədə də demək olar.

- Siyasi əxlaqdan bəhs edirsiniz. Sizcə, siyasi əxlaqla normal əxlaq arasında fərq nədir? Siyasətçilər bu cür ağır vəziyyətdə siyasi əxlaqlarını necə qoruya bilərlər?

- Söhbət siyasətçilərdən gəlir. Bəzi adamlar var ki, onların vizual görüntüsü ziyalıdır. Ziyalının isə mütləq əxlaqı olmalıdır. O başqa söhbətdir ki, siyasətdə əxlaq anlayışı yoxdur. Siyasətdə hədəf

və hədəfə çatmaq üçün vasitələr var. Bəzən siyasətçilər öz hədəfləri naminə yalan danışır, insanları aldadırlar. Populist vədlər verir, seçildikdən sonra gözə görünmürlər. Amma etiraf edək ki, bu tendensiya təkcə bizdə mövcud deyil. Dünyanın bütün ölkələrində, xüsusilə də demokratik adlanan cəmiyyətlərdə də eyni vəziyyət hökm sürür. Hətta deyərdim ki, bizdə deputatlıq mandatı seçicidən deyil, hansısa iri məmurdan alınır, millət vəkili kimlərsə populist vəd vermək zəhmətinə də qatılırlar. Mandat verənləri yalandan tərifləməklə, rüşvət verməklə öz borclarını ödəyirlər. Başqa ölkələrdə isə bu yalandan söz vermələr adı norma sayılır. Qısa, siyasətin əxlaqı olmur. Hakimiyyət pramidasında yüksəlmək üçün lazım gələrsə, min bir cildə belə girirlər. Amma ziyalı fərqlidir. Ziyalı mümkün olduğu qədər öz simasını qorumağa çalışmalıdır. Nə yazıq ki, bizdə hər şey kimi, ziyalılıq da saxtadır. Siyasətlə ziyalılıq bir-birinə qarışıb. Bir parça mandat üçün ziyalı, akademik adlanan insanlar siyasətçiləri belə kölgədə qoyurlar.

Bayaq maraqlı bir söz dediniz: “Siyasilər bir-birlərini dələduzluqda günahlandırırırlar”. Sizcə, haqsızdırlarmı? Bir halda ki, onların bütün simaları saxtakarlıqla yığılıb, ictimai rəyi aldatmaqla məşğuldurlar, onda belə insanlara nə ad vermək olar? Məlumdur ki, dələduzluğun ən mühüm komponenti insanları aldatmaq, yalan vədlər verib haqsız yerə nəse əldə etməkdir və siyasilərimiz də faktiki olaraq eyni işlə məşğul olurlar, onda həmin adamları necə adlandırmalıyıq? Mahiyyət etibarilə onlar da siyasi dələduzluqla məşğul olurlarmı? Məsələ burasındadır ki,

heç kim öz gözündəki tiri görmür, başqa gözə qıl axtarır. Halbuki, onların özləri də siyasi möhtəkirliklə məşğul ola-ola ciblərində mandat daşıyırlar. Bu mənada onların hərəkətinə “kor kora kor deməse, ah-vayla keçər” deyilsə, yeridir.

- Pənah Hüseyn partiya sədrliyindən istefa verib, Qiyas Sadiqov AXP sədr seçilib. Sizcə, bu, mövcud siyasi vəziyyətlə bağlı ola bilərmi?

- Açıq deyim ki, Qiyas Sadiqov yaxşı tanımıram. Siyasi çəkisinin nə qədər olduğunu da bilmirəm. Odur ki, onun barəsində nəse demək doğru olmaz. Onun media orqanlarına verdiyi müsahibələrdən belə anladım ki, namizədliyini Pənah Hüseyn irəli sürüb. Yəqin ki, Pənah bəy inanmadığı, etibar etmədiyi adamı dəstəkləməz. Mən də Qiyas bəyə öz fəaliyyətində böyük uğurlar arzulayıram.

- Sizcə, son zamanlar niyə partiya liderləri istefa verib, öz yerlərini müavinlərinə ötürürlər?

- Açıq, partiya liderlərinin dəyişməsi cəmiyyətin inkişafı üçün vacibdir. Yeni rəhbərlik partiyalara yeni nəfəs gətirir və onun inkişafına yol açır. Bizdə isə artıq 30-40 ildir rəhbərliyi dəyişilməyən partiyalar var. Rəhbərliyi dəyişilməyən partiyalar istər-istəməz toplumun yeni nəsilləri arasında o qədər ciddi oyanışlar yarada bilmir, siyasi təşkilatlar get-gedə marginallaşır. Nəticədə toplumun özü də depolitizə olunur. İstənilən ölkənin demokratikləşməsi üçün ilk növbədə cəmiyyəti bu depolitizə vəziyyətdən qurtarmaq lazımdır. Bu mənada rəhbərliyini dəyişdirən partiyaları ancaq alqışlamaq olar. Amma mən partiyalardakı rəhbər dəyişikliklərinin təbii yolla baş verdiyini düşünmürəm. Sanki yuxarıdan gələn direktivlərə əsasən partiyalar bu dəyişikliyə gedirlər. Bunun səbəbini isə mən şəxsən regionumuzda gedən siyasi oriyentasiya dəyişikliyi ilə əlaqələndirə bilmirəm. Bilirsiniz ki, bu zamanadək bütünlüklə Cənubi Qafqaz Rusiyanın təsir dairəsindəydi. Rusiya isə regionumuzda hər hansı kiçik siyasi dəyişiklikləri istəməzdi. Siyasi partiyaların amorf vəziyyətə salıb, özünün “5-ci kolon”una hərəkət sərbəstliyinə şərait yaradırdı. Gördüyümüz kimi, artıq Azərbaycan hakimiyyətinin özü də Rusiyanın “5-ci kolon”undan xilas olmağa çalışır. Bunun üçün də “5-ci kolon” qarşısında gözü qırıq olan mövcud siyasi təşkilatları buraxmaq lazımdır. Amma bu o demək deyil ki, ölkəmizdə ənənəvi partiya liderlərini dəyişdirməklə cəmiyyətimizi demokratikləşdirmək mümkün olacaq. Prinsipcə, regionun yeni sahiblərinə də demokratikləşmə lazım deyil. Bunu ABŞ prezidenti Donald Trampın Yaxın Şərq üzrə xüsusi nümayəndəsi və Türkiyədəki səfiri Tom Barak da bir neçə gün öncə Qəterdə keçirilən bir beynəlxalq forumda açıq şəkildə ifadə edərək demişdi: “Bu region üçün ən yaxşı idarəçilik modeli xeyrixah monarxiyadır”. Tom Barakın çıxışında nəzərdə tutduğu region təkcə Yaxın Şərq deyildi. O elə həmin forumda bildirmişdi ki, ABŞ-ın yeni dövrə regionla bağlı siyasətin həm də Aralıq dənizindən Xəzər dənizinə qədər coğrafiyanı əhatə edəcək. Yəni Yeni Yaxın Şərq bizim coğrafiyamız da aiddir. Və burada I Dünya müharibəsindən sonra tətbiq olunan demokratikləşmə siyasəti regionu parçalamaqdan və xaos vəziyyət yaratmaqdan başqa bir işə yaramadı. ABŞ-ın və Avropanın demokratiya

adı altında regiona yaydığı “xalqların öz müqəddəratını təyinetmə” hüququ nəticəsində coğrafiyanın müxtəlif əraziləri arasında irtibatlar kəsildi, düşməne çevrilən qonşu dövlətlərin bir-biri ilə sürüşməsi global nəqliyyat dəhlizlərini işləməz hala gətirdi. Bununla da dünyanın hər yerini iqtisadi böhranlar bürüdü. Yeni mərhələdə bu regionda “xeyrixah monarxiyalar” yaratmaq lazımdır ki, iqtisadi əməkdaşlıqlar böyüsün, dünya yenidən rahat nəfəs alsın. Aralıq dənizindən Xəzərə qədər coğrafiyalarda eyni siyasi sistemlər yaradılmalıdır və s. Məsələyə Tom Barakın nöqtəyi-nəzərindən baxsaq, belə çıxır ki, ABŞ-ın regionumuzla bağlı geopolitik strategiyası demokratikləşmə yox, qismi monarxiya rejimi quruculuğu olacaq. Amma bu monarxiyalar “xeyrixah” imici daşıyaqlar. Bunun ən gözəl yolu isə yenə də amorf vəziyyətə düşən partiyaların liderlərini dəyişdirmək və təşkilatları tədricən yeni situasiyaya uyğunlaşdırmaqdır. Bir sözlə, bizdə də, Türkiyədə də, Suriyada və digər ölkələrdə də bənzər siyasətin yürüdülməsi təsadüfi deyil. Bizim regionun indi yeni lokomotivi var və hər şey o lokomotivin sürətinə uyğunlaşdırılır.

- Heydər bəy, yüksək çinli gömrük məmurlarının həbsi barədə nə düşünürsünüz, ölkədə korrupsiyanın kökü niyə kəsilmir?

- Rüşvət və korrupsiyaya qarşı mübarizə hərtərəfli aparılmalıdır. Bunu yalnız inzibati qaydada aparmaq olmaz. İnizbatçılıqdan çox, yeni insan tipi yaradılmalı və onların mənavi dünyası bu əməlləri böyük qəbahət, günah, vətənə xəyanət kimi alqılmalıdır. Belə bir cəmiyyəti yaratmaq üçün isə xeyli işlər görülməlidir. Məktəblərdən tutmuş ailələrə qədər halal yolla qazanmaq fəlsəfəsi təbliğ olunmalı, rüşvət alanlar, korrupsiya ilə məşğul olanlar ağır şəkildə cəzalandırılmalıdır. Elə bir mexanizm yaradılmalıdır ki, məmurlar istəsələr belə, korrupsiya ilə məşğul ola bilməsinlər. Məmurlar, dövlət idarələri üzərində ictimai nəzarət mexanizmi qurulmalı, media bu kimi cinayətləri rahat şəkildə müşahidə etməli, qaldırılan məsələlərə dövlət orqanları tərəfindən dərhal reaksiya verilməlidir. Ən əsası, sovet hakimiyyəti dövründən qalan bütün məmurlar və onların övladları idarəçilik orqanlarından uzaqlaşdırılmalıdır. Eynilə Şərqi Avropa ölkələrində olduğu kimi, Azərbaycanda da lustrasiya siyasəti aparılmalıdır. Əli ayrılar və köhnə komandanın üzvləri hakimiyyət orqanlarının həndəvərinə belə buraxılmamalıdır. Bunları etmədən, korrupsiyanın qarşısını almaq mümkün olmayacaq.

CAVID

2015-ci ilin yanvarında şəhərin səs-küylü ərasizindən köçmək haqda qərar verərək, başlıca məqsədimiz sakit həyat yaşamaq idi. Əslində, mənzil seçərkən binanın həyətinin geniş olmasına və sakit bir məhəllədə yerləşməsinə üstünlük verməyimiz də təsadüf deyildi. Ən azı, hər axşam həyətdə maşın saxlamaq üstündə kiminləsə mübahisə etməyəcək, pəncərəni açanda küçədən dava-dalaş səsi, "çoxmərtəbəli" söyüşlər eşitməyəcəydik. Bu səbəbdən, maklerin bizə təqdim etdiyi Xətai rayonu, Rəhib Məmmədov küçəsi, ev 12-də yerləşən mənzilin ən üst qatda - 5-ci mərtəbədə yerləşməsinə çox da əhəmiyyət vermədik. Əsas o idi ki, binanın həyəti geniş və çox səliqəli idi.

Əlbəttə, hər bir alıcı kimi, biz də alqı-satqıdan öncə mənzilin kommunal xidmət idarələrinə borcunun olub-olmadığını araşdırdıq. Məlum oldu ki, əvvəlki ev sahibi bütün ödənişləri vaxtılı-vaxtında edib, işıq, qaz və su idarələrinə heç bir borcu qalmayıb. Üstəlik, çoxlarından fərqli olaraq 2014-cü ilin sonunadək "JEK"-ə olan borcunu da ödəmişdi. Təkcə "Azəristiliktəchizat" ASC-yə borcun olub-olmadığı haqda sənəd tələb etməmişdik. Bu da səbəbsiz deyildi. Çünki mənzildə nəinki istilik radiatorları, heç borular da yox idi, illər öncədən kəsib çıxarmışdılar. Eynilə, 4-cü mərtəbədə yerləşən mənzildə də "Azəristiliktəchizat"-ın boru xətti mövcud deyildi. Belə olan halda əvvəlki mənzil sahibinin bu quruma necə borcu ola bilərdi?! Məhz bu düşüncə ilə də yanvarın ilk iş günlərindən birində alqı-satqı işini həyata keçirib, yeni mənzilimizə köçdük.

Təxminən 10 ay sonra, 2015-ci ilin noyabr ayında qapımızı döyən yaşlı kişi "Azəristiliktəchizat"-ın əməkdaşı olduğunu və bu quruma 2012-ci ildən etibarən 100 manat borcumuzun yığılıb-qaldığını bildirdi. Ona bizim mənzilə istilik verilmədiyini, ümumiyyətlə boru xəttinin olmadığını dedim və öz gözləri ilə görməsi üçün içəri dəvət etdim. Lakin yaşlı kişi içəri keçmədi və öz dəftərində qeydiyyat apararaq, bu haqda rəhbərliyə məlumat verəcəyini söylədi.

"Azəristiliktəchizat" əməkdaşını yola saldıqdan sonra mənzilin əvvəlki sahibinə zəng vurub, baş verənləri ona danışdım. O isə istilik xəttini təxminən 10 il əvvəl mənzili əsaslı təmir etdirərkən sökdürdüyünü və bu səbəbdən də heç bir halda "Azəristiliktəchizat"-a borclu ola bilməyəcəyini vurğuladı.

Beləliklə, "Azəristiliktəchizat" əməkdaşı bizim bu quruma borclu olduğumuz haqda rəhbərliyə məlumat verəcəyini dedikdən sonra, problemin həll olunacağını düşüncə, məsələnin üstünə düşmədik. Lakin təxminən bir il sonra, 2016-cı ilin noyabrında həmin yaşlı kişi yenə qapımızı döydü. Görünür, ötən il ona mənzilimizin istiliklə təmin olunmadığı haqda məlumat verdiyimizi unutmuşdu. Çox güman ki, bu haqda rəhbərliyə məlu-

Rüşvət verməməyin cəzası

Yaxud "Azəristiliktəchizat" ASC-nin 10 ildir "araşdırdığı şikayət"

mat verməyi də lazım bilməmişdi.

"Azəristiliktəchizat" əməkdaşı bu dəfə təxminən 130 manat "borclu olduğumuzu" deyəndə, yenə ona xatırlatdı ki, biz bu qurumun xidmətindən yararlanırıq və bu səbəbdən də borclu ola bilmərik. Qarşı tərəf yenə öz kitabçasında qeydiyyat aparsa da, ona gedib problemi yerində həll edəcəyimi, lazım gələrsə yetkili şəxsləri evə dəvət edib, mənzilə istilik verilmədiyini öz gözləri ilə görmələrinə şərait yaradacağımızı bildirdim.

Bir neçə gün sonra "Azəristiliktəchizat" ASC-nin 245 nömrəli məktəbin yaxınlığında yerləşən idarəsinə gedib, qarşılaşdığımız problem haqda məlumat verdim. Adını unuduğum rəhbər şəxslərdən biri məsləhət bildi ki, yazılı müraciət edək, bizim məktubu "yuxarı"ya göndərək, borcu sildirməyə çalışsaq. Deyildi ki, kimi də etdim, idarədə çalışan xanım əməkdaşların birindən ağ verəq alıb, yerində müraciət yazaraq, əməkdaşlara təqdim etdim. Sonda əlaqə nömrəmi də istədilər və müraciətin nəticəsi ilə bağlı bizə məlumat verəcəyini dedilər. İdarədən çıxanda "bir yükəndən" xilas olduğumu düşünsəm də, necə deyərək, biz saydığımızı sayaq, görün "Azəristiliktəchizat" nə sayırmış...

2016-cı ildə "Azəristiliktəchizat" ASC-nin müvafiq idarəsinə borclu olduğumuz haqda yazılı müraciət etsək də, 2017-ci ilin mart, yaxud aprel ayında qapımızı döydüyünə "borclu olduğumuz" haqda növbəti qəbz qoyulmuşdu. Görünür, idarənin yaşlı əməkdaşı əsassız borc tələbinə görə qapımızı döyməyə utanmışdı. Və bu dəfə "borcumuz" təxminən 25 manat da artmışdı.

Nəhayət, problemi həll etmək üçün "Azəristiliktəchizat" ASC-nin "qaynar xətt"inə zəng vurmağa məcbur qaldıq. Telefona cavab verən xanım əməkdaşa baş verənlər haqda məlumat verdikdən sonra, qarşı tərəf "sizinlə əlaqə

saxlanılacaq", - deyərək dəstəyi asdı. Həqiqətən də təxminən 1 saat sonra telefonda özünü "Azəristiliktəchizat" ASC-nin Xətai rayonu üzrə məsul əməkdaşı (hansı vəzifə sahibi olduğunu xatırlamıram - müəl.) kimi təqdim edən şəxs "nə probleminiz var?" - deyə soruşdu. Qarşılaşdığımız problemlə bağlı ona da telefon vasitəsilə ətraflı məlumat verdim. Məni dinlədikdən sonra məsələnin araşdırılacağını bildirdi.

Lakin 2017-ci ilin noyabr ayında yenidən bu qurumdan "borclu olduğumuz" haqda qəbz təqdim olundu məlum oldu ki, heç bir araşdırma olmayıb. Əslində, araşdırma üçün ilk növbədə yaşadığımız mənzilə baş çəkməli idilər. Lakin bu məsələdə kimsə maraqlı deyildi. Bu səbəbdən də, "Azəristiliktəchizat"-a "borcumuz" ilbəl artırdı.

Eynilə, 2018-cilin mart ayında da təxminən 180 manat "borclu olduğumuz" haqda qəbz verilmişdi. Amma "Azəristiliktəchizat" ASC vətəndaşa haqsız yerə yazdığı borcu silməməkdə ısrarlı olduğu kimi, biz də borclu olduğumuz halda kimsəyə ödəniş etmək fikrində deyildik...

Beləliklə, 2018-ci ildə 4-cü mərtəbədə yaşayan qonşu qapımızı döyərək, əsassız yerə yığılan borcu sildirmək üçün birlikdə "Azəristiliktəchizat" ASC-nin müvafiq idarəsinə getməyi təklif etdi. Bu zaman məlum oldu ki, "Azəristiliktəchizat" ASC tərəfindən təkcə bizə deyil, alt qonşuya da hər il əsassız olaraq borc yazılırmış. Qonşu dedi ki, "Azəristiliktəchizat"-da (245 nömrəli məktəbin yaxınlığında yerləşən idarədə - müəl.) tanış tapıb, təxminən 40-50 AZN "hörmət etməklə", borcun hamısını (180 AZN) sildirəcək.

Təbii ki, mən onun bu təklifini qəbul etmədim. Dedim ki, istiliklə təmin olunmadığım halda 1 manat da ödəmək fikrində deyiləm. Qonşu isə dedi ki, onda mən gedim, qayıdanda sənə məlumat verəcəm.

Təxminən 1 saat sonra qonşu yenidən qapını döydü. Bildirdi ki, 40 manat rüşvət ödəməklə borcunu sildirib. Əlavə etdi ki, "nə vaxtsa sən də 40 manat verib borcunu sildirmək istəsən, idarədə tanış var, nömrəsini verərəm". Mən isə bir daha qonşuma kimsəyə rüşvət verməyəcəyimi xatırlatdım. Bundan sonra o, hər ikimizin mənzilinə ayrıca istilik xətti çəkilməsi ilə bağlı da razılıq aldığını söylədi. Bildirdi ki, 3-cü mərtəbədə yaşayan xanım evini təmir etdirəyi üçün mənzilindən yuxarı - 4-cü və 5-ci mərtəbələrə boru xətti keçməsinə razılıq vermir. Bu səbəbdən, binanın bloku vasitəsilə zirzəmidən birbaşa 4-cü və 5-ci

demiya, dövrü olsa da, "Azəristiliktəchizat" ASC-nin Abonent və Müştəri Xidmətlərinin rəisi Rafiq Əliyevlə görüşdüm. O, məni iş otağında qəbul etdi və ətraflı dinlədikdən sonra bildirdi ki, onun bu borcu sildirmək səlahiyyəti yoxdur, bunun üçün mütləq "Azəristiliktəchizat" ASC-nin sədrinə yazılı müraciət olunmalıdır.

Nəhayət, bu dəfə "Azəristiliktəchizat" ASC-nin sədri (keçmiş-müəl.) Yaşar Həsənova yazılı müraciət hazırlayaraq, Rafiq Əliyevin mənə dediyi elektron poçt ünvanına göndərdim. Bundan bir neçə gün sonra daha bir əməkdaş telefon vasitəsilə əlaqə saxlayaraq, pandemiya ilə əlaqədar problemin həllinin yubanacağını söylədi. De-

di ki, borcun silinməsi üçün mütləq mənzilə baxış keçirilməli və yerində akt tərtib olunmalıdır. Mən qarşı tərəfin diqqətinə çatdırdım ki, istənilən vaxt mənzilə baxış keçirilə bilər...

Beləliklə, pandemiya bitəndə, "Azəristiliktəchizat" ASC-dən kimsə qapımızı döymədi. Üstəlik, 2020-ci ildən sonra "borc qəbzləri"-nin yanında bizi məhkəmə ilə hədələyən bildirişləri də almağa "vərdiş etmişik". Amma nə "Azəristiliktəchizat" ASC bizi məhkəmə verir, nə də biz öz problemimizi həll etmək üçün qurumu məhkəməyə vermək həvəsindəyik. Sa-

gəlib mənzildə boru xətti keçəcək və radioatorlar qoyulacaq yerləri müəyyən etdi (deşdi), sabahı gün isə istilik xətti çəkildi. Beləliklə, 2019-cu ilin qış mövsümü başlayanda, digər qonşularla yanaşı, bizim mənzillər də istiliklə təmin olunmağa başlandı.

İstilik verildən sonra, köhnə borcları sildirmək üçün yenidən "Azəristiliktəchizat" ASC-nin "qaynar xətt"inə zəng vurdum. Baş verənlər haqda bir daha ətraflı məlumat verdikdən az sonra telefonuma növbəti zəng daxil oldu. Qarşı tərəf məni dinlədikdən sonra idarəyə gəlib, yenidən yazılı müraciət etməyimi məsləhət bildi. Mən bir daha "Azəristiliktəchizat" ASC-nin 245 nömrəli məktəbin yaxınlığında yerləşən idarəsinə gedərək, əvvəlcədən yazdığımı müraciəti təqdim etdim.

Lakin yenə aylar keçsə də, kimsə bizim problemimizlə maraqlanmadı. Bir neçə ay sonra pan-

dəcə, hər il 2 dəfə qurumun "qaynar xətt"inə zəng vurmaqla kifayətlənirik ki, bəlkə nə vaxtsa bu idarədə öz vəzifəsini layiqincə icra edəcək kimsə tapılacaq...

Yeri gəlmişkən, onu da dəyərli oxucuların diqqətinə çatdırım ki, artıq üçün ildir şəxsi vəsaitimiz hesabına qonşu ilə bərabər mənzilimizə çəkirdiyimiz istilik xəttini də kəsiblər. Məqsəd bizi üz-üzə qoymaq olsa da, qonşum məni çox yaxşı başa düşür. Deyir ki, gərəkdir rüşvət verib borcunu sildirməzdim...

Beləliklə, son 3 ildir "Azəristiliktəchizat" ASC əsassız olaraq mənə və alt qonşuma borc yazmaqla məşğuldur. Biz isə artıq kimsəyə şikayət etmək fikrində deyilik. Necə deyərək, harda qırılar-qırılar...

A. HƏSƏNLİ

P.S. Görünür, hələ sakit həyat yaşamaq qismətimizdə yoxdur. Xeyrli.

Ukrayna Donbası verməkdən imtina edib

“Rusiya “Koreya varinatı”nı müzakirə etmir”

Ukraynanın amerikalılara təqdim etdiyi 20 maddəlik əks-sülh planında Kiyev Donbasa nəzarəti Rusiyaya verməkdən imtina edib. Bunu “The New York Times” nəşri iki yüksək vəzifəli Avropa rəsmisinə istinadla yazıb.

Onların sözlərinə görə, Kiyev həmçinin Alyansın “açıq qapı siyasətini” qorumaq zərurətini əsas gətirərək NATO-ya qoşulmaq hüququndan imtina etməyi də rədd edib. Bundan əlavə, əks təklif ABŞ və Avropanın Rusiyanın yeni hücumunun qarşısını almaq üçün hüquqi zəmanətlər tələb edir.

Nəşrin mənbələri qeyd edib ki, Ukrayna ABŞ planındakı “qırmızı xətləri keçən” bəndləri çıxarıb. Razılaşma ilə bağlı müzakirələr 15 dekabrda Berlin

də Prezident Volodimir Zelenski və Avropa liderləri ilə Stiv Uitkoff və Cared Kuşner arasında görüşdə davam etdiriləcək.

Qeyd edək ki, bundan öncə “Politico” nəşri Kiyevin həm Ukrayna, həm də Rusiya qoşunlarının geri çəkilməsi şərtlə Donbasa “azad iqtisadi zona” statusu verməyə razı olduğunu yazmışdı. Lakin Zelenski sonradan bəyan edib ki, həmin təkliflərə görə bu ərazini kimin idarə edəcəyi hələ də məlum deyil. O, həmçinin vurğulayıb ki, istənilən ərazi güzəştli ukraynalılar tərəfindən referendumda təsdiqlənməlidir.

Vladimir Putinin köməkçisi Yuri Uşakov isə Donbasda “siləhsizləşdirilmiş zona” yaratmaq variantını şərh edərkən deyib ki, istənilən halda, bu ərazi Rusiyanın nəzarəti altında ola-

caq və orada ordu əvəzinə “Rosqvardiya” bölmələri yerləşdiriləcək.

Uşakov ötən gün həmçinin, Ukraynadakı ərazi məsələsinin həlli üçün “Koreya variantını”, yəni cəbhə xətti boyunca qoşunların qarşılıqlı şəkildə geri çəkilməsi və heç bir tərəfin hərbi və ya mülki nəzarətə malik olmayacağı siləhsizləşdirilmiş zonanın yaradılmasını ABŞ ilə müzakirə etmədiyini deyib.

Vladimir Putin özü dekabrın əvvəlində Rusiyanın “istənilən halda” Donbası işğal edəcəyini bildirmişdi. Daha əvvəlsə silahlı qarşıdurmanın yalnız Ukrayna Donbasdan tam çıxacağı halda dayana biləcəyini bəyan etmişdi.

ABŞ Dövlət katibi Marko Rubio isə əsas mübahisəli məqamın Kiyevin nəzarəti altında qalan Donetsk vilayətinin 20%-i, yəni “təxminən 30-50 kilometrlik ərazi” olduğunu bildirib. NATO-nun hesablamalarına görə, Rusiyanın Donetsk in izibati sərhədlərinə çatması üçün ən azı daha bir il döyüşməsi lazım olacaq. Putinin ordusu isə döyüş meydanında ağır itkilər verməyə davam edir - hər gün təxminən 1100 əsgər itirilir, ölən və yaralananların ümumi sayı isə hazırda 1,15 milyona yaxınlaşır.

Göründüyü kimi, “Trump planı”nın tezliklə reallaşması ehtimalı getdikcə azalır. Əvəzində, ön cəbhədə döyüşlər, arxa cəbhədə isə mülki infrastruktur, dinc əhəlinin yaşadığı şəhərlərə zərbələr daha da şiddətlənir.

C. Məmmədli

Ukraynalıların Zelenskiyə münasibəti

İctimai rəy sorğusunun nəticələri açıqlandı

Məlum olduğu kimi, son günlər xüsusilə də ABŞ administrasiyası tərəfindən Ukraynada yeni prezident və parlament seçkilərinin keçirilməsi mövzusu gündəmə gətirilir. Baxmayaraq ki, Ukraynada davam edən müharibə şəraitində seçkinin keçirilməsi nə hüquqi, nə də faktiki baxımdan mümkün deyil.

Kiyev Beynəlxalq Sosiologiya İnstitutu (KİIS) 26 noyabr - 13 dekabr 2025-ci il tarixlərində keçirdiyi ümumukrayna ictimai rəy sorğusunun nəticələrini açıqlayıb.

Sorğuda iştirak edən ukraynalıların 57%-i seçkilərin yalnız yekun sülh razılaşmasından və müharibənin tamamilə bitməsindən sonra mümkün olduğuna inanır. Qeyd olunur ki, 2025-ci ilin sentyabr ayında respondentlərin 63%-i bu fikri bölüşürdü.

İndi ukraynalıların yalnız 9%-i seçkilərin atəşkəsdən əvvəl keçirilməsinə tərəfdardır (sentyabrda 11%).

Sorğunun nəticələrinə görə, ukraynalıların 61%-i Ukrayna Prezidenti Volodimir Zelenskiyə etibar edir, 32%-i isə ona etibar etmir. Etibar-etibarsızlıq balansı +29%-dir. Oktyabrın əvvəlində də Prezidentin etibarlılıq səviyyəsi demək olar ki, eyni idi.

KİIS Prezidentə etibarın dinamik olduğunu, dəyişdiyini qeyd edir. Belə ki, noyabr ayında (26-30 noyabr) sorğuda iştirak edən respondentlərin yalnız 49%-i Zelenskiyə etibar edərkən, 8-13 dekabrda bu göstərici 61 faizə çatıb. Görünür, bu da məlum korupsiya qalmaqalının yaratdığı mənfi effektin tədricən azalmasına dəlilətdir.

Xatırladaq ki, dekabrın 10-da ABŞ Prezidenti Donald Trump yenidən Ukraynada seçkilərin keçirilməsinin zəruriliyindən danışdı. Onun sözlərinə görə, ukraynalıların 82%-i Rusiya ilə sülh müqaviləsi tələb edir. Lakin onun bu statistikani haradan əldə etdiyi bəlli deyil.

Macarıstan Kiyevdən xərclənən vəsaitlərlə bağlı hesabat tələb edir

Macarıstan Avropa İttifaqının Ukraynaya ayırdığı vəsaitlərin xərclənməsi ilə bağlı Kiyevin hesabat verməsini tələb edir. Bunu Macarıstanın xarici işlər və xarici iqtisadi əlaqələr naziri Peter Siyarto bəyan edib.

Nazirin sözlərinə görə, o, Aİ səviyyəsində Ukraynanın indiyədək İttifaqdan aldığı maliyyə vəsaitləri üzrə hesabat təqdim etməsinin tələb olunmasını təklif edib. Siyarto qeyd edib ki, Ukraynada baş verən son qalmaqallar ayrılan vəsaitlərin böyük hissəsinin “korupsiya sisteminin saxlanılmasına” yönəldilmiş ola biləcəyini göstərir.

Rusiya İrandan muzdlu əsgər yığır?

Səfirlik təkzib edir, açıqlanan məlumatlar isə tamamilə əksini sübut edir...

Tehranda 18-45 yaş arası iranlılara pul, hərbi təlim və Rusiyaya pulsuz aviauçuş təklif edən vərəqələr və reklamlar peyda olub. Hurriyyet.az xəbər verir ki, xarici KİV-in istinad etdiyi vərəqələrdə Rusiyanın Ukraynadakı hərbi əməliyyatlarına qoşulmaq istəyən iranlılara sərfəli müqavilələr təklif edilir.

Şərtlərə görə, 18-45 yaş arası iranlılara müqavilə imzaladıqları üçün birdəfəlik 20.000 dollar, aylıq isə 2.000 dollar ödəniləcək.

Lakin rəsmi Moskva və Rusiyanın İrandakı səfirliyi bu vərəqələrin və reklamların onlara aid olmadığını iddia edib. Səfirlik bununla bağlı rəsmi təkzib yayımlayıb. Lakin Moskva reklamların heç qiliyini inkar etmədən, Rusiya-

nın Yaxın Şərq, Orta Asiya və Kuba da daxil olmaqla, Ukraynada döyüşməyə minlərlə əcnəbini cəlb etmək üçün kölgə şəbəkələrindən istifadə etdiyi məlumdur.

Bu arada “Azadlıq Radiosu”nun İran xidməti vərə-

qələrdə və reklamlarda göstərilən “WhatsApp” nömrəsi ilə əlaqə saxlayıb. Cavab verən şəxs vərəqələrin Rusiyanın orduya rəsmi cəlb etmə kampaniyasının bir hissəsi olduğunu deyib və hətta kampaniyanın İran ha-

kimyyəti ilə “koordinasiya edildiyini” bildirib.

Əlavə edib ki, Rusiya Müdafiə Nazirliyi əsgərlər, PUA operatorları və sürücülər də daxil olmaqla müxtəlif işlər üçün adam toplayır. Onlara Rusiyaya avia билетlər, pulsuz müvəqqəti mənzil və tibbi xidmət təklif olunur. Kişilərlə yanaşı, tibb təhsili olan qadınlara da iş təklif edilir.

Fars dilində yazılmış elanlarda elektron poçt ünvanı, Ermənistanda qeydiyyatdan keçmiş “WhatsApp” nömrəsi və “Telegram” kanalı da daxil olmaqla əlaqə məlumatları yer alır. İngilis və fars dillərində göndərilən mesajlardan birində deyilir ki, Rusiya Müdafiə Nazirliyi “müqavilə imzalamağa və şərtlə xidmət etməyə hazır olan xarici vətəndaşlar üçün qapılarını açır”. Orada əlavə olunur: “Rus dilində danışmasanız belə, sizi salamlayırıq”.

Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkişafı Agentliyi

Uşaq və gənclərin fiziki və mənəvi inkişafı

Ölkəmizdə narkotik istifadə edərək cinayət törədən, eləcə də bu maddənin təsiri altında avtomobil idarə edən şəxslərin sayı günbəgün artır. Əvvəllər bu haqda məlumatlara sadəcə mediada rast gəlirdiksə, artıq sənişin, yaxud piyada olaraq küçələrdə narkotikin təsiri altında səndələyən insanlar hər birimizin qarşımıza çıxır.

Bir sözlə, narkotik cəmiyyətdə cinayətkarlığa sövq etmədə birbaşa təhrikədi amil rolunu oynayır. İndi o vəziyyətə gəlmişik ki, cəmiyyətin sağlam hissesi belə özünü təhlükəsiz hesab etmir. Çünki kimsə hansısa narkotik istifadəçisinin törədə biləcəyi gözlənilməz qəzadan, yaxud cinayətdən siğortalınamayıb.

Bəs narkomaniyaya meylin yaranmasında ailə travmaları, işsizlik və s. faktorlarla yanaşı, yararsız qidanın da rolu varmı? Ümumiyyətlə, qida təhlükəsizliyi psixologiyanın korlanması, zərərli meyllərin meydana çıxmasına nə qədər təsir göstərir? Bu və digər suallara ekspert Rəşad Rza ilə söhbətimizdə cavab tapmağa çalışdıq.

- Rəşad bəy, sizcə, narkomaniya cəmiyyətdə ictimai təhlükəsizliyi necə zədələyir? Bu zərər hansı sferaları hədəf alır, hansı təbəqəyə yönəlib?

- Narkotik əsasən gənclərə yönəlib. Qonşu dövlətlərdə, məsələn Türkiyədə narkomaniya məktəb yaşına qədər enib. Amma şükürlər olsun ki, bizdə o dərəcəyə qədər enməyib. Bizdə universitet dönmindən üzüyuxarı başlayır.

-Bu zərər özünü necə göstərir? Nələri sıradan çıxarır?

- Ümumiyyətlə, insanda şəxsiyyət formalaşmasına əngəl olur. Psixoloji pozuntular yaradır. Şizofreniyaya aparıb çıxarır. Əgər hansısa bir hadisə fərd olaraq yaranırsa, bir müddətdən sonra cəmiyyəti əhatə edir. Əgər bu gün bir nə-

fər şəxsiyyət pozuntusu yaşayırsa, bu kütləviləşsə, artıq cəmiyyətdə pozuntuya gətirib çıxarır. Necə ki, qeyrət hissi. Qeyrət hissi şəxslərdə olur. Bir də ümumilikdə millətin qeyrəti, milli qeyrət. Eləcə də əgər bir şəxs narkomandırsa, bu kütləviləşsə, həmin cəmiyyət narkomandır. Necə ki, Azərbaycanda 90-cı illərdən sonra pozulmalar ümumi cəmiyyətin pozulmasına gətirib çıxardı. Yeni cəmiyyət xəstələnir.

- Rəsmi statistikaya görə, ölkəmizdə rəsmi qeydiyyatda olan 40490 nəfər narkotik istifadəçisi var. Amma qeyri-rəsmi rəqəmlərə görə, bu say 400 min nəfər civarındadır. Siz az öncə kütləviləşməyə toxundunuz. Necə düşünürsünüz, bizdə narkomaniya kütləviləşməyib?

- Təbii ki, kütləviləşib. Məsələn, bir kəndi götürək. Əgər ortada olan adamların 90%-i narkomandırsa, deməli, bu kütləviləşib, böyük problem var. Və yaxud, əxlaqsızlıq, zina kütləviləşib, artıq cəmiyyət xəstədir. Bu artıq fərdlərin xəstəliyi deyil, cəmiyyətin xəstəliyidir.

- Bəzən belə təəssürat yaranır ki, xəstələr daha çoxdur, sağlam adamlar azlıqdadır.

- Bəli, alkoqolizm, zina və narkomaniya xəstəliyin əsas istiqamətləridir, çox yayılıb.

- Narkotiklərin zərəri barədə təbliğat aparılır. Bu təbliğatı yetərli hesab edirsinizmi? Təbliğata rəğmən narkotik narkomaniyanın dayanmaması nəyin nəticəsidir?

- Təbliğat azdır. Bir xəstəli-

Rəşad Rza: "Xarici dövlətlərdən kütləvi şəkildə gələn qidaların tərkibində kodlaşdırılmış maddələr olur"

yə qarşı verilən dərman ona qarşı təsir edəcək gücdə, daha böyük dozada olmalıdır ki, təsir göstərsin. Əgər bu dərman zəifdirsə, təbii ki, xəstəliyin qarşısını ala bilməyəcəyik. Təbliğat, maarifləndirmə işi çox zəifdir. Maarifləndirmə işin köklü tərəfidir. Hər şey buradan başlayır. İş məktəblərdən başlamalıdır. Hətta əxlaq məsələsi dərslər kimi salınmalıdır. Burada təcə narkomaniyadan söhbət getmir, alkoqolizm, zina, narkomaniya əxlaq məsələsidir. Ayrıca əxlaq dərsləri olmalıdır. Uşaq vaxtından onlara aşılmalıdır, anladılmalıdır, dərk edilməlidir. Dərk edilmədikcə, zamanla əlini atıb istifadə edəcək.

-Yeni əvvəl indikindən daha əxlaqlı idik? Ona görə narkomaniya və s. bu qədər yayılmamışdı?

- Təbii ki. Əvvəl, SSRI vaxtı dövlət qapalı idi. Qapalı olduğuna görə, müəyyən bir dəyərlər var idi. İndi hər şey açıqdır, ona görə bu şeylər rahat şəkildə yayılır.

- Rəşad bəy, indi internet imkanı var və əvvəlki kimi qapalı olmaq mümkün deyil.

- Yox, bu mümkün deyil, təbliğat güclü getməlidir. Belə deyək, şər qüvvənin önü nə qədər açılsın, xeyir qüvvə də o qədər güclənə bilər. Təbliğat güclənə bilər, çalışılmalıdır. Maarifləndirmə, danışmaq sadəcə bir yoldur. İkinci yol qida məsələsidir. Azərbaycana qarşı "qida terroru" tətbiq olunur. Qida terrorunun qarşısı alınmalıdır. Qidalarımıza olunan müdaxilələr təcni narkomaniya ilə bağlı deyil. Genimizin dəyişməsi birbaşa qidalarla bağlıdır.

- Qidaların dəyişilməsi insanımızın dəyişməsinə gətirirsə, bu, birbaşa dövlət təhlükəsizliyimizə təhdidə gətirib çıxarır...

- Əlbəttə ki, bu milli təhlükəsizlik məsələsidir. Burda problem böyük miqyaslıdır. Kütləvi olaraq qidalara müdaxilələr mövcuddur. Qidaların tərkibində elə maddələr var ki, onlar nəinki narkomaniyaya, başqa məsələlərə, hətta intihara da gətirib çıxarır.

- Bir az konkretləşdirsək, hansı qidaları, onlara necə müdaxiləni nəzərdə tutursunuz?

- Xarici dövlətlərdən kütləvi şəkildə gələn qidaların tərkibində kodlaşdırılmış maddələr olur, hansı ki, bizə kodlarla bildirilir. Sıradan insanlar onu bilmirlər, Egkodu ilə. Bu kodlu maddələrin tərkibində hətta in-

na qarşı “qida biq olunur”

“...bu milli təhlükəsizlik məsələsidir. Burada problem böyük miqyaslıdır. Kütləvi olaraq qidalara müdaxilələr mövcuddur. Qidaların tərkibində elə maddələr var ki, onlar nəinki narkomaniyaya, başqa məsələlərə, hətta intihara da gətirib çıxarır”

san tükündən tutmuş, donuz tükündən tutmuş qatqılar olur. Onlar ilkin laborator analizlərdə ziyanlı şeylər kimi görünür, amma mütemadi istifadədə orqanizmdə ziyana gətirib çıxarır.

- Məsələn, hansı ziyanlara? Sadalaya bilərik?

- Genin dəyişməsinə - kişilərdə testosteronun, kişilik hormonunun aşağı düşməsi, qadınlarda isə kişilik hormonunun artmasına. Yeni hormonlarla oynayırlar.

- Asılılığın meydana gəlməsində qida faktorunun rolu varmı? Deyirlər ki, asılılıq beyin xəstəliyidir, beyin də insan orqanizmində yerləşir. Asılılıq da hansısa hormonun əskikliyindən tətiklənir. Burada qida faktoru mümkündür?

-Bəli, doğru buyurdunuz. Bayaq dediyim məsələ bir tərəfə, ikinci məsələ, insanlarda xoşbəxtlik hormonunun ifraz olunmamasıdır. Yəni bədəndə balansın pozulduğu, hormonların oynadığı zaman istər-istəməz xoşbəxtlik hormonu, enerji hormonu ifraz olunmur. Xoşbəxtlik hormonu ifraz olunmadığı zaman insanlar əlavə enerji içkilərinə doğru gedir. Əxlaqi baxımdan maariflənməmiş insanlar narkotik tərəfə getmirlər, onlar məcburdurlar çatışmazlıqları enerji içkiləri, BAD-lar, qida əlavələri vasitəsilə təmin etsinlər. Amma kimdə maarifləndirmə aşağıdırsa, onlar narkotik tərəfə gedirlər. Zə-tən, belə adam narkotiki hansısa boşluğunu doldurmaq üçün istifadə edir ki, enerji alsın.

-Amma təkcə narkotik deyil ki. Məsələn, qumar bəlası da var, o da asılılıqdır...

- Qumar bir az psixoloji - maddi məsələdir. Bəzən maddi ehtiyacdən, bəzən isə psixoloji qalib gəlmək, üstələmək,

- Dolayısı ilə təsir edə bilər. Burada əsas səbəb psixoloji. Bunu da başqa cür işləyirlər-oyunlar, reklamlar və s. ilə edirlər. Uşaqlara hansısa oyunlarda nasizmi, eqonu qabardırlar. İnsanlara qalib gəlmək, üstələmək, qazanmaq, daha çox mənimsəmək aşılanır. Oğurluq, qumar daha çox buradan qaynaqlanır. Və yaxud terrora meyilli insanlar. Məsələn, terrora meyilli insanları araşdırdığımız zaman görürük ki, demək olar, hamısında travma var. Ailələrində travma var, müəyyən psixi xəstəlikləri var. Qumar da elə şeydir...

eqonun üstün gəlmək istəyi,
nasizm xəstəliyidir.

- Yəni psixologyanın pozulması məsələsində qida-nın təsiri yoxdur?

- Dolayısı ilə təsir edə bilər. Burada əsas səbəb psixoloji-
dir. Bunu da başqa cür işləyir-
lər-oyunlar, reklamlar vasitəsi-
lə edirlər. Uşaqlara hansısa
oyunlarda nasizmi, eqonu qa-
bardırlar. İnsanlara qalib gəl-
mək, üstələmək, qazanmaq,
daha çox mənimləmək aşıla-
nır. Oğurluq, qumar daha çox
buradan qaynaqlanır. Və ya-
xud terrora meyilli insanlar.
Məsələn, terrora meyilli insan-
ları araşdırdığımız zaman gö-
rürük ki, demək olar, hamısın-
da travma var. Ailələrində trav-
ma var, müəyyən psixi xəstə-
likləri var. Qumar da elə şey-
dir. Burada həm maddi qazan-
maq istəyi var, ehtiyacdan qo-
şulurlar buna, ikinci tərəfdən
psixoloji çatışmamazlıqdır.
Ona görə, bunların hamısını

kompleks şəkildə müalicə etməkdən ötrü dini çözümlərlə, ilahi rituallarla dəstək də verilməlidir. Və yaxud da ki, qeyridini cəmiyyətlərdə güclü şəkildə maarifləndirmə ilə qabağı alına bilər.

- Sizcə, bəs qida məsə-

ləsini necə həll etməliyik? Bir neçə gün əvvəl kulinar Mubəriz Vəliyevin çıxışlarını izlədim, söhbət təmiz kərə yağından, yağlara qatılan Egmaddələrindən gedirdi. Mövuz yalnızca yağlarla bağlı idi. Hələ qalan məhsulları demirəm. Ona görə, asılılıq məsələsində qida faktoruna toxunmanızı xahiş etdim. O qidalar ölkəyə elə belə gəlmir ki, hamı AQTAdan yoxlamadan keçirilir. Nə edək ki, vəziyyəti düzəldək?

- Məsələn, dünya standartları var. Laboratoriyayı yarıdan da özləridir, qida da özlərindədir, icazələr də özlərindədir - söhbət dünyadan, beynəlxalq aləmdən gedir. Dünya standartlarında hansısa icazə verilibsə, qanuniləşdirilibsə, vəssəlam. Deyək ki, ilk başda o E-lərdə heç bir təhlükə - parazit və s. yoxdur. Amma mütləq istifadədə təhlükə var.

“Bu qidalar
xüsusi olaraq
türk-müsəlman
dövlətlərində
balansın pozulması
vasitəsilə kişiliyin
aşağı salınmasına,
qadınlarda
testesteronun
qaldırılmasına
kodlaşdırılıb”

Mütəmadi istifadədə olan təhlükəni də heç bir qurum aşkarlaya bilmir. Onu hansısa ictimai birliklər və yaxud elmi araşdırmalar meydana çıxarsın, elm adamları məsələ qaldırınsınlar, dövlətdə, Milli Məclisdə müzakirə olunsun, qanunlar dəyişsin, yeni qanunlar qəbul olunsun. Oyanan, fərqiində olan cəmiyyətlərdə bunun qarşısı alınır. Amma fərqiində olmayan cəmiyyətlərdə, hansında ki, proses yeni-yeni gedir, bunlar çox yayılmayıb... Tutaq ki, hansısa E maddəsidir, törətdiyi haların nəticəsi yoxdur deyə, ondan xəbərləri yoxdur. Nəticə olandan sonra insan oyanır, fərqiində olur və onların qarşısını almağa başlayır. Bu şeyləri də biz işıqlandırırıq, deyirik ki, sağlam qidalanmaq lazımdır, deyirik ki, bu, "qida terror"dur. Amma danışdığımız şeylər müəyyən zamanda, öz təsdiqini tapdıqdan sonra hərəkətə keçilir. Məsələn, deyirik ki, filan hadisə belə cinayət ola bilər. Amma dövlət nə zaman hərəkətə keçir, cinayət hadisəsi törədildikdən sonra.

- Yəni cinayətlə nəticələ-nəndən sonra.

- Bəli, bundan sonra mexanizm başlayır işləməyə və qarşısı alınır. Nəticə olmamış deyilənlər sadəcə tezisdır.

- Aydındır, amma sizin də qeyd etdiyiniz kimi nar-komanlığın, eləcə də digər zərərli vərdişlərə meylin artmasında qidalarımızda olan problemlərin böyük rolu var...

- Bəli, qida, qida - bunların mənbəyinin böyük hissəsi qi-

dadır, psixolojidir. Qida ilə psixologiyanın paralel şəkildə böyük payı var.

- Siza elə gəlmir ki, zərərli qidalar hormonlara təsir etdiyinə və həmin hormonlar da psixologiyanı təsir altına aldığına görə, burada təsir qarşılıqlıdır. Bizim psixologiyamızın formalaşmasında da qidaların rolunu dana bil-mərik.

- Bəli, onlar bir-birinə bağlı məsələlərdir. Həm də burada psixologiyani ailədə olan travmalar, atada-anadan olan travmalar, nəsildən gələn travmalar da korlayır.

- Elə həmin ata-analar da eyni şeylərlə qidalanırlar. Yerti gəlmişkən, son vaxtlarda cəmiyyətdə cinsi azlıqların sayının artmasını da qidalar tətikləyir

- Qida üzrə xüsusi Orta Doğu siyasəti var. Qidalar xüsusi olaraq kodlaşdırılıb - türk-müsləman dövlətlərində balansın pozulması vasitəsilə kişilərin aşağı salınması, qadınlarda testosteronun qaldırılmasına. Zəhmət, bir tərəfdən də qadın-kəşşə bərabərliyi versiyaları həm qanun çərçivəsində təbliğət vasitəsilə aparılır, həm də digər tərəfdən qidalarla edilir. Yəni real mexanizm işə salır. Görürük də cəmiyyətdə nə qədər balans pozulub. Məsələn, Türkiyə təcrübəsindən götürsək, baxırıq ki, qadınların çoxu kişə kimidir, gənc oğlanların çoxu qız kimidir. Bizdə o fəizdə olmasa da, amma ora doğru qedir.

- Bəs Egmaddələrin hansı qadınların kişiləşməsini, kişilərin də qadınlaşmasını tətikləyir?

-O üzrə mütəxəssis deyiləm, bu səbəbdən məlumatlı deyiləm. Amma məlumdur ki, xaricdən gələn paketli qidalara tərkibində bunlar var. Ona görə, biz alternativ olaraq insanları sağlam qidalanmaya çağırıq. Qoy onların özləri hazırlasınlar. Hazır qidalara qaçmasınlar. Və yaxud da yerli istehsalatdan istifadə etsinlər.

**- Yerli istehsalda o məd-
dələr vurulmayacaq?**

- Hələ ki, vurulmur. Əgər xarici məhsullar boykot olunsaysa həmin maddələri bizə satacaqlar ki, istifadə edək. Necə ki, bizim meyvə-tərəvəzlərin gətirildiyi QMO tingləri bizə satıldı. İnsanlar o tərəvəzləri əkməyə başladılar. Sonra bu nəticə verməyəndə başladılar o tingin dərmanını satmağa. 3-cü etapda insanlar köhnə yerli tərəvəzi əkəndə gördülər ki, yerli növ məhsul alınmadı. Yerli növlər əmələ gəlmir. Bunu başqa məhsullarda da edə bilərlər.

Söhbətləşdi: Ülviyyə ŞÜKÜROVA

“Bu, Türkiyəyə qarşı təxribat planıdır”

Məhəmməd Əsədullazadə: “Məqsəd Türkiyənin şimali Suriyada YPG terror təşkilatına qarşı keçiriləcək hərbi əməliyyatının qarşısını almaqdır”

Suriyanın mərkəzində, Homs vilayətində yerləşən Palmira şəhəri yaxınlığında ABŞ Silahlı Qüvvələrinin iki hərbiçisi və bir amerikalı mülki tərcüməçinin öldürülməsi həm ABŞ, həm də Türkiyə tərəfindən çox ciddi qarşılanıb. Hər iki ölkə rəsmiləri baş vermiş terror aktını qətiyyətlə pisləyiblər. Belə ki, ABŞ-in müdafiə naziri Pit Heqset sosial şəbəkədə qeyd edib ki, ABŞ hərbiçilərinə dünyanın istənilən nöqtəsində hücum edənlər cavabsız qalmayacaq.

Türkiyənin xarici işlər naziri Hakan Fidan da Suriyada ABŞ və Suriya ordusunun birgə patrulu zamanı hərbiçilərə atəş açılması nəticəsində iki amerikalı əsgərin öldürülməsi ilə əlaqədar xəbərdarlıq edərək vurğulayıb ki, silahlı mübarizə aparana silahla cavab alacaqlar.

Əslində, Hakan Fiadanın Suriyada baş verən təxribatla bağlı bəyanat verməsi onu göstərir ki, bu təxribatı törədənlərin hədəfi Türkiyədir. Bəllidir ki, Türkiyənin bölgədə həm iqtisadi, həm də siyasi maraqları var. Həmçinin mətbuatda yayılan məlumatlara görə, Türkiyənin dəstəklədiyi Suriya Milli Ordusu qüvvələri Suriyanın şimalında yerləşən və YPG-nin nəzarətində olan Rəqqa vilayətini azad etmək üçün əməliyyata hazırlaşır və bu təxribat da Türkiyəni hədəfindən yayındırmağa hesablanıb, amma Türkiyənin hədəfinə çatacağı görünür. Çünki Türkiyə hökuməti ilə mövcud Suriya hökumətinin işgüar və məhrəban münasibətləri də buna imkan verir.

Mövzu ilə bağlı Milli Cəbhə Partiyasının sədr müavini, siyasi şərhçi Məhəmməd Əsədullazadə “Hurriyyet”ə bildirib ki, Suriyada YPG terror təşkilatının ləğv edilməsi istiqamətində addımlar atılır: “Xüsusilə buradakı kürd qruplaşmaları silahı təhvil vermirlər, Suriyanın şimal-şərqində möhkəmlənməyə çalışırlar. İsrail də, Amerika Birləşmiş Ştatları da onlara dəstək verir, amma Türkiyə və Suriya hökuməti buna qarşıdır, onlar inteqrasiyanın tərəfdarıdır. Aparılan danışıqlar da nəticəsizdir. Əgər Türkiyə silahı yerə qoymasa, YPG hərbi əməliyyatlar keçiriləcəyini vurğulayır”.

M.Əsədullazadənin fikrincə, Suriyada bu təxribat qəsdən həyata keçirilib: “Guya, yenidən İŞİD var və YPG-yə ehtiyac var. Amerika məhz YPG-ni İŞİD-ə qarşı mübarizə adı altında silahlandırır, dəstəkləyir və bu xüsusda proses davam edir. Ümumiyyətlə, Amerika Birləşmiş Ştatları çalışır ki, YPG-nin varlığını Suriyada qorusun. Çünki buradakı siyasi məqsədləri üçün lazımdır. Amma Türkiyə də ısrarlıdır. Ona görə də İŞİD məsələsi ortaya atılıb”.

“Ümumiyyətlə, İŞİD Amerikanın və İsrailin daima layihəsi olub və zaman-zaman ondan istifadə edilib. İndi də bu amildən istifadə edilməkdədir. Düşünürəm ki, bu, Türkiyəyə qarşı qurulan bir oyundur, plandır. Türkiyənin şimali Suriyada YPG terror təşkilatına qarşı keçiriləcək hərbi əməliyyatının qarşısını almaq üçündür və belə don geyindirəcəklər ki, YPG İŞİD-ə qarşı mübarizə aparır. Hələ istisna etməyirəm ki, müəyyən qruplar tərəfindən guya, İŞİD-çi qiyafəsində silahlı dəstələr formalaşdırıb, yenidən türk əsgərlərinə və yaxud YPG ilə çatışmaya, həmçinin Suriya qüvvələrinə hücumda istifadə edilsin”, - deyərək siyasi şərhçi əlavə edib.

CAVİD

NATO-nu parçalayan köklü səbəblər...

Putin müharibənin dondurulması ilə niyə razılaşmır?

NATO bloku dağılır. Bunu Qərbin düşmənləri deyil, blokun üzvü olan dövlətlərin liderləri tez-tez dilə gətirirlər. Artıq Senatda ABŞ-nin hərbi blokdan çıxması ilə bağlı çağırışlar səslənir.

Senator Mayk Li gündəmə bomba kimi düşən belə bir bəyanat səsləndirib: “Avropa bizi sevmir. Avropa şirkətləri bizim hərbi gəmilərimizi yana-cıqla təchiz etməkdən imtina edirlər. Biz NATO-dan çıxmalyıq”.

Avropa şirkətlərinin ABŞ gəmilərini təchiz etməməsinin səbəbi kimi Ağ Evin Ukrayna siyasəti göstərilir.

Ağla batmayan bir vəziyyət yaranıb. ABŞ özünün qurduğu və Birləşmiş Ştatların dünya hegemonluğunu gücləndirən hərbi bloku dağıdır. Bunun üçün çox böyük səbəb olmalıdır. Səbəb, əlbəttə ki, var və həmin səbəbi araşdırmağa çalışaq.

“Dövlətlərin əbədi dostları olmur, əbədi maraqları olur” deyimini yenə özünü doğruldur. Birləşmiş Ştatların köklü maraqları ilə Avropa ölkələrinin vəzkeçilməz maraqları arasında dərin çat yaranıb. Bu çat ilk növbədə Rusiya-Ukrayna müharibəsində meydana çıxan dərin ziddiyyətlərlə formalaşıb.

Avropalılar çalışırlar ki, müharibə Rusiyanı maksimum zəiflətsin, Ukrayna isə bu müharibədən torpaqlarını itirməyən və hərbi qabiliyyətini yetərincə artırmış regional güc kimi çıxsın. Əsrlər boyu ruslarla müharibələr etmiş avropalılar gözəl anlaşırlar ki, Rusiya Ukraynaya ram edə biləcəksə, Rusiya-Ukrayna birliyi qarşısıalınmaz gücə çevriləcək. Bu güc Avropa üçün bitib-tükənməyən “Şərq təhdidi” olaraq qalardı. Tam əksinə, Ukraynanın Avropaya birləşdirilməsi Avropanın əhəmiyyətli dərəcədə güclənməsinə, Rusiyanın isə son dərəcə zəifləməsinə gətirib çıxaracaq. Bu o deməkdir ki, fəvqəladə dərəcədə böyük döyüş qabiliyyəti qazanmış milyonluq Ukrayna ordusu Rusiya cihnahında deyil, Avropa cihnahında yer alacaq. Sanballı Qərb institutlarının he-

ABŞ-nin və Avropa Birliyinin köklü maraqları ən azı iki çox əhəmiyyətli məsələdə ciddi şəkildə toqquşur

sablamalarına görə, bu müharibədən salamat qurtulan Ukrayna ordusu yara-dılması planlaşdırılan Avropa ordusu-nun bel sütunu olacaq.

Gələk müharibə ilə bağlı ABŞ-nin maraqlarına. Ağ Ev müharibənin bitməsinə, xüsusilə də Ukraynanın və Avropanın lehinə bitməsinə maraqlı deyil. Bunu Birləşmiş Ştatların təbii maraqları tələb edir. Avropanın Ukraynaya da özünə birləşdirərək güclənməsi, qüdrətli ordu qurması və yə-nidən böyük geosiyasi oyunçuya çevrilməsi ABŞ-nin maraqlarına əsla uy-ğun deyil. Ağ Evin maraqları tələb edir ki, müharibə sona çatmasın, bütün tərəflər ABŞ-nin yardımından və silahlarından asılı vəziyyətdə qalsın. Müharibə davam edərsə, həm Avropa, həm Ukrayna, həm də Rusiya ABŞ-nin qarmağında asılı vəziyyətdə qalır. Müharibə bitərsə, tərəflərin ABŞ-dən asılılığı da bitir.

O da aşkar məsələdir ki, müharibəni sonsuza qədər uzatmaq mümkünəzür. Lakin müharibənin qaynar fazasını bitirərək konflikti “dondurulmuş müharibə” halına gətirmək elə həmin müharibəni “sonsuzluğa” qədər uzatmaq deməkdir. ABŞ buna çalışır. Konflikt dondurularsa, nə Rusiya, nə Avropa, nə də Ukrayna rahatlıq tapmayacaq, hər üç tərəfin Amerikadan asılılığı bu və ya digər formada davam edəcək. Rusiya bu məqamı hesaba qatır və müharibənin dondurulması ilə razılaşmır.

NATO-nun qurucu cinahları olan ABŞ və Avropanın maraqlarının toq-quşduğu ikinci fəvqəladə əhəmiyyətli məsələ Çin və Rusiyaya qarşı fərqli münasibətdir. ABŞ Çini özünün ən

böyük düşməni sayır və əsas strate-giyasını Çini zəiflətmək üzərində qurur. Rusiya ilə bağlı isə Tramp Putin-lə müxtəlif oyunlar quraraq “ümumi maraqlar çərçivəsi” cızmağa çalışır. Ağ Ev sahibi Rusiyanı Çindən ayırmaq və Sibir sərvətlərindən ciddi pay almaq cəhdləri içindədir. Həmin cəhdlərin hansı nəticəni doğuracağını bilmirik. Amma ABŞ-Rusiya oyunları Avropanın maraqlarını baltalayır.

Avropa isə Rusiya ilə qanlı düş-məndir, müharibə edir. Birləşmiş Ştatların düşməni olan Çinə qarşı isə Avropa istə münasibət göstərir, iqtisadi əlaqələri genişləndirməyə çalışır, Avropanı Çinlə bağlayan böyük yollar və layihələr qurur.

Göründüyü kimi, Birləşmiş Ştatların və Avropa Birliyinin köklü maraqları ən azı iki çox əhəmiyyətli məsələdə ciddi şəkildə toqquşur. Amerika Rusiya “dostu”, Çin düşmənidir; Avropa isə Rusiya düşməni, Çin dostudur. Bu ziddiyyət NATO müttəfiqliyinin sütun-larını sarsıdır. Tramp NATO-nu ABŞ üçün əlavə yük hesab edir, Avropanı “zəif liderlərin yönəlttdiyi, çürüyən mil-lətlər yığını” adlandırır. Təsədüfi deyil ki, bu zehniyyət Birləşmiş Ştatların köklü maraqlarını “çürüyən millətlər yığınınan” daha üstün tutur.

Ziddiyyətlər dərinləşir. Lakin ziddiy-yyətlər nə qədər dərin olsa da, bu, NATO-nun tezliklə buraxılacağı anlamı-na gəlmir. Hazırkı vəziyyət NATO-nun qurulduğu gündən bəri qarşılaş-dığı ən böyük sınaqdır. Dünya tarixi-nin ən qüdrətli hərbi bloku olan NATO bu sınaqdan salamat çıxa biləcəmi - zaman göstərəcək.

Namiq BİLAL

“Ölkəmizdə suverenliyin tam təmin edilməsi savaşı gedir”

Əli Mustafa: "İmperiyalardan qurtulmaq prosesi indi Azərbaycanda bu formada təzahur edir..."

Prezident Administrasiyasının keçmiş rəhbəri Ramiz Mehdiyev barəsində həbs qətimkan tədbiri seçildəndən sonra, bu istiqamətdə ölkənin ictimai-siyasi sferasında gərgin müzakirələr gedir. Hətta bəzi sosial şəbəkə istifadəçiləri, həmçinin Youtube kanallarında bəzi siyasətçilər bir-birinə qarşı təhqirəmiz ifadələr işlətməkdən belə, çəkinmirlər. Politoloq Əli Mustafa mövzu ilə bağlı “Hürriyyət”ə öz fikirlərini açıqlayıb.

- Əli bəy, sizcə, son vaxtlar ölkəmizdə yaranmış siyasi gərginliyin kökündə nə dayanır?

- Konkret fərdləri müzakirə etmək, mübahisələndirmək olar. Ramiz Mehdiyev nə edib, nə etməyib və yaxud adı çəkilən digər şəxslərin doğrudan da təqsirləri var, yoxdur, burada mübahisə kifayət qədər var. Amma mübahisəsiz bir müstəvi var ki, mənə, vacib olan odur. Siyasətçilər bəzən niyəse problemlə məsələlərə mövqə tuturlar, sonra da qarşıdurma yaranır. Amma mübahisəsiz nədir? Mübahisəsiz odur ki, Rusiyanın Azərbaycanda “5-ci kolon”u var. Müstəqillik qazandıqdan sonra da Rusiya bu və ya digər formada ölkənin ən azı daxili idarəçiliyində yer alıb. Bu, böyük həcmdə gizli olub. Ola bilsin ki, hansısa razılaşmalar var. Amma heç kimə sirr deyil ki, 1993-cü ildə Azərbaycan yenidən Rusiya tərəfindən işğal olunub. Düzdür, bu işğal tam başa çatmayıb. O vaxt atılan addımlar, konkret olaraq Elçibəyin Heydər Əliyevi dəvət etməsi ilə bu qiyam da başa çatmayıb, işğal da yekunlaşmayıb. Sanki bir yerdə o da dayanıb, qırılıb. Amma sonradan idarəetmədə Rusiyanın ciddi bir payı olub. Aydın məsələdir ki, Rusiya da bunu öz adamları ilə, buradakı öz güvəndiyi şəbəkə vasitəsilə həyata keçirib. Mən düşünürəm ki, indi Azərbaycan dövləti bu istiqamətdə müəyyən addımlar atır və Rusiyanın buradakı o şəbəkəsini sanki dövlət, hakimiyyət orqanlarından “təmizləmək” istəyir. Məncə, bu, çox doğru bir addımdır, prosesdir. Bu prosesin ola bilsin ki, başqa tərəfləri var, beynəlxalq, dövlətlərarası məsələlər var, keçən il baş verən təyyarə qəzası var. İndi biz təfərrüatları bilmirik, sadəcə olaraq müşahidə edirik. Danışan siyasətçilərin də doxsan faizi təfərrüatları deqiq bilmirlər. Sadəcə, onlar da müşahidələrinə əsasən, mülahizələr söyləyirlər.

Mən hesab edirəm ki, Azərbaycan dövləti sanki bu “çəta”dən qurtarmaq, bu paralel yapıdan “təmizləmək” istəyir. Bax, bu proses gədir. Amma bu proses də ağırlıdır. Çünki o şəbəkənin şəbəkəaltı xətləri, seqmentləri var, mətbuatda bir “ayağı” var, hakimiyyətin içində “ayağı” var. Ola bilsin ki, siyasi partiyalarda təmsilçiliyi var. Heç şübhəsiz ki, iqtisadi sektorda bir hissəsi var, amma ən güclü hissəsi məmur təbəqəsinin içindədir.

- İndi cəmiyyətimizdə insanları bir sual maraqlandırır: Ramiz Mehdiyev 20 ildən çox Prezident

Administrasiyasının rəhbəri olub. Bu halda, o, niyə indiye kimi mühakimə olunmurdu?

- Deyirəm axı, burada məsələni həll edən güc faktorudur. Rusiyanın təsiri, gücü olub. Heç kimə sirr deyil ki, Qarabağda da problem var idi, Qarabağı da ermənilər işğal etmişdi. Eyni məntiqə deyə bilirik ki, bəs, onda Qarabağı niyə ermənilərdən azad etmədik? Gücümüz çatmırdı, azad edə bilmirdik. İndi gücümüz çatır, azad edirik. Bu da eyni şeydir. Yeni ərazi bütövlüyümüzü erməni separatizmi pozmuşdursa, siyasi, yaxud suverenliyimizlə bağlı məsələlərdə də həmin o şəbəkələr var idi. Aydın məsələdir ki, Rusiyanın, İranın gücləri, təsirləri var idi. İndi görünür, həm dünyada gedən proseslər, həm də Ukrayna-Rusiya savaşı bizdə gedən proseslərə təsir edir. Yeni Rusiyanın bura əvvəlki qədər təsir etmək imkanları yoxdur, zəifləyir və bundan istifadə edən Azərbaycan dövləti güclənəndə, onun mövqələrini isə zəiflətməyə çalışır. Mən hesab edirəm ki, hazırda baş verən hadisələri daha çox bu kontekstdə qiymətləndirmək lazımdır.

- Yeni bu hadisələri hökumətin siyasi islahatları kimi qeyd etmək olarmı?

- Məncə, müstəqilliyin bərkidilməsi, suverenliyin bərpası kimi qiymətləndirmək lazımdır. İslahat o halda olur ki, ümumiyyətlə, millət azad olur. Ondan sonra, dövlətini qurur. Biz bəzən deyirik ki, siyasi mübarizə var. Hesab edirəm ki, birinci milli mübarizədir. Öncə millət azad olmalıdır, ölkə xarici ekspansiyadan azad olmalıdır, açıq, gizli imperilizmdən, kolonializmdən azad olmalıdır. Ondan sonra, orada partiyalar olar, dövlət yaranır. Yeni öncə, müstəqil olursan, suverenliyini təmin edirsən, daxili, xarici siyasəti artıq özün müəyyən edirsən. Ondan sonra, siyasi proseslər başlanır, hakimiyyət uğrunda proses başlanır, islahatlar başlayır. Yeni bunu etmək üçün o suverenlik təmin olunmalıdır. Məncə, indi həmin suverenliyin tam təmin edilməsi savaşı gedir. Mən baş verən hadisələrə böyük mənada bu savaşı bir tərkib hissəsi kimi baxıram.

- Əli bəy, fikirlərinizdən belə çıxır ki, biz millət, dövlət olaraq hələ də işğal altındayıq...

- Qismən deyək. Yeni, məsələn, bu gün Afrikada Fransanın gizli koloniyası var. Afrika xalqları yavaş-yavaş qurtulur, Fransanı qovur. Eyni şey də post-sovet məkanına aiddir. Post-sovet məkanında da Rusiyanın açıq və gizli təsiri olub, idarəetmədə payı olub. Hər halda, me-

xanizmləri olub, sözü keçib. Bu gün Türkmənistan da baxsaq, eyni şeydir. Bu gün Moldaviyaya da baxsaq, eyni şeydir. Bu gün Ukraynada nə baş verir? Ukraynada Rusiya özünə bağlı adamların hakimiyyətə gətirilməsini istəyir. Bunu təmin etməyə çalışdı, gücü çatmadı, açıq savaşa girdi. Yeni bu gün Ermənistan, Gürcüstanda həmin proseslər gedir. Eyni şey də Azərbaycan üçün keçərlidir. Rusiya keçmiş Sovet məkanını idarə etməkdə davam edir. İndi o idarəetmənin faizi nə qədərdir, mən onu bilmirəm. Amma hesab edirəm ki, onların təsiri, adamları, şəbəkəsi var. İndi dövlətlər də çalışır, çabalayırlar ki, qurtulsunlar. Məsələn, Paşinyan bu gün çalışır ki, Rusiyanı təmizləsin. Rusiya çalışır ki, Paşinyanı yıxsın, yenə orada hakimiyyətə öz adamlarını gətirsin. İndi Gürcüstanda bir proses gedir. Biz onun fərqi deyirik. Ən azı gürcü xalqı indiki hakimiyyətlə mücadilə halındadır. Yeni orada müxalifət hesab edir ki, hakimiyyət gizli şəkildə Rusiyaya bağlıdır. Düzdür, onlar indi onu qəbul etmirlər, başqa cür dəyərləndirirlər.

Rusiyanın təsiri var. Ən azı bu imperiyanın bizim üzərimizdə keçmiş var. 200 il ərzində buranı idarə edib, müstəmləkəsi olub. İndi birdən-birə bu müstəmləkəni əlindən buraxmaq istəmir. Bir hissəsini buraxanda, bir hissəsini saxlamaq istəyir. Hansısa məqamlardan əli çıxanda, hansısa məqamda ilişib qalmaq istəyir. Yeni budur. Hələ də təəssüf ki, dünyada kolonializm, imperiya adları var. Məsələn, deyirlər ki, dünya beş imperiya arasında bölünüb və idarə olunur. İndi imperiyalardan qurtulmaq prosesi, mənə, Azərbaycanda bu formada təzahur edir.

- İmperiyadan qurtulmaq demişken, bu günlərdə Milli Məclisdə Azərbaycan dili ilə bağlı konfrans keçirildi. Bir neçə ziya-lı da həmin konfransa qatıldı. Ölkədə rus dilinin geniş yayılması qeyd etdiyiniz bu kolonialist siyasətdən uzaqlaşmağa imkan verirmi?

- Əlbəttə, imperiya gələndə neytr - dilini, öz siyasətini oturdur və dəyərlərini, əlaqını yayır. Yeni cəmiyyəti yalnız ordu, süngü ilə idarə etmək çətindir. Bir formada “ölkənin mətbəxi”ne soxulur və sonradan yumşaq güc aləti kimi ondan istifadə edir. Rus dili də imperiyanın bir yumşaq güc alətidir və çox təəs-süf ki, kifayət qədər ciddi təsir imkanlarına sahibdir və gənclərimizin, məktəblərimizin, ümumiyyətlə, təhsil sistemimizin əhəmiyyətli bir hissəsində bu dil bu və ya digər forma-

da Rusiyanın maraqlarına xidmət edir. Dediym kimi, imperiyanın bir siyasi aləti kimi çıxış edir. Əlbəttə, onu zəiflətmək və bu formada digər sahələrdə onun tətbiqini məhdudlaşdırmaq həmin o kolonializmin alətlərini zəiflətmək deməkdir. Məncə, bu doğru bir istiqamətdir və bunun edilməsi olduqca vacibdir.

- Sizcə, “Ramiz Mehdiyev işi” çərçivəsində müxalif cəmələ ilə bağlı danışılanlar nə dərəcədə həqiqətə uyğundur?

-Bilmirəm. Bunu təsdiq etmək və yaxud inkar etmək çox çətindir. Yəqin ki, istintaqın nəticələrini gözləmək lazımdır. Subyektiv olaraq, mən nəse düşünürəm ki, bəlkə belə deyil. Amma yenə də həqiqəti bilmirəm. Əfsus ki, neokolonializm ikinci dünya müharibəsinə qədərki kolonializmdən fərqli olaraq gizli həyata keçirilir. Bunlar gizli şəbəkələşirlər, siyasi institutların içinə nüfuz edirlər. Ona görə də bilmirsən ki, gərçəkən bunun haradan mexanizmi var. Burada ən doğrusu odur ki, istintaqın nəticəsini gözləyirsən. Yəqin enində-sonunda istintaq aydınlaşdıracaq ki, bu proseslərdə daha hansı institutlar var, yaxud yoxdur. Bunun gərçək, yaxud şər olduğu yəqin ki, istintaqın nəticəsində bilinəcək.

- Əli bəy, qeyd etdiniz ki, bu şəbəkənin iqtisadi sektorda da bir hissəsi var. Bu şəxslərin əhalinin sosial durumuna birbaşa təsiri varmı?

- Yəqin ki. Bilirsiniz ki, bizdə monopolizmlər var və iqtisadiyyatın zəiflədilməsinə də ən ciddi maneçiliyi törədənlər həmin monopolizmlərdir. Monopolizmlərin böyük əksəriyyəti də elə kolonialistlərin bir şəbəkəsidir. Aydın məsələdir ki, Rusiyanın çox ciddi təsir imkanlarından biri iqtisadi mexanizmlərə sahib olmaqdır. Düzdür, yenə sübutlarımız, dəlillərimiz yoxdur, amma məntiqə düşüncəyə görə, ölkə zəngin ölkədir, təbii

resurslarımız zəngindir, amma ölkədə əhali kasıbdır, sosial problemlər var... Nə ilə bağlıdır? Yeni normalda Azərbaycan dövləti bu mexanizmlərə sahib olsa, maraqlı olmalıdır ki, əhalisini yedirsən, dolandırısın, əhali məmnun olsun, uşaqpulu versin, yüksək maaş versin. Niyə verməsin? Deməli, bu, Azərbaycan dövləti deyil. Deməli, bu, kolonial alətlərdir. Bu iqtisadi şəbəkələrdir də, həmin o imperiyaya bağlı olan şəbəkələrdir və nə əldə edirlərsə, sümürüb aparırlar. Sanki çapıb, talayırlar. Xalqa da vermirlər, yəqin dövlətə də vermirlər. Ola bilsin ki, dövlətə bağlı kimi görsənirlər, yanında görsənirlər, amma bu da bir mexanizmdir. Mən əminəm ki, həmin o şirkətlər həmin o müstəmləkəni sümürge kimi sorurlar və ona görə, bu sıxıntılar var. Düşünürəm ki, növbəti mərhələdə həmin o şəbəkələrin də neytrallaşması, aradan qaldırılması xidmət edir. Xüsusilə orta və xırda sahibkarlığı inkişaf etdirmək lazımdır. Bütün dünyada dövlətin, millətin zənginləşmə, normal yaşamaq, normal sosial təminat mexanizmi budur. Yeni bu gün burada orta və xırda sahibkarlıq sıxışdırılırsa, deməli, bu milli maraqlara, dövlət maraqlarına xidmət etmir. Bu, üçüncü qüvvəyə xidmət edir. Kimə? Həmin imperiyaya xidmət edir ki, əhalini sıxsın, kasıb saxlasın, sosial problemlər yarasın. Onda da xalq dövləti görür. Fakt bunlar arxada gizləni, axı, görünmürlər. Xalq bu sıxıntıları dövlətdən, hakimiyyətdən bilir. Amma mən əminəm ki, bunu dövlət etmir, elə həmin o imperiyanın buradakı uzantılarıdır. Yəqin iqtisadi şəbəkələr də bu işləri ələ keçirib. Təbii ki, imkan olduqca o mexanizmləri aradan qaldırmaq lazımdır. Mən düşünürəm ki, dövlət mütləq onların üzərinə getməlidir. Yeni “5-ci kolon”a qarşı aparılan bu işin bir istiqaməti də onları tutmalıdır.

“Sakinlərə hədə-qorxu gələrək, susmalarını istəyirlər”

Şəmkir sakinləri 8 ildir suvarma suyuna həsrət qalıblar

Şəmkir rayon sakini Məmmədov Əli Nizami oğlu tərəfindən “Hürriyyət” qəzetinin redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi bildirir ki, 8 ildir Yeni yol kəndinə suvarma üçün su verilmir:

“Mən, Məmmədov Əli Nizami oğlu, yazaraq xahiş edirəm ki, problemimi işıqlandırarsınız. Bildirim ki, Şəmkir rayonunun Yeni Yol kəndində insanlar su problemindən əziyyət çəkir. Şikayətimizə baxan yoxdur. 8 ildir suvarma üçün su tapa bilmirik. Arxların içi zibillərlə doludur. Heç bir qurum məsələ ilə maraqlanmır.

“Azərsu”ya dəfələrlə müraciət etmişəm. Suyu nəzarət edən Adil adlı şəxsə və digər işçilərə şikayətimizi bildirmişəm. İnsanları sayan, onların qeydinə qalan yoxdur. İcra Hakimiyyətinin də məsələdən xəbəri var. Amma bu əraziyə yoxlama göndərmirlər. Göndərsələr, insanlar yığılar, şikayətlərini bildirirlər. Sakinlərə hədə-qorxu gələrək, susmalarını istəyirlər. Sizdən xahiş edirik, problemimizi ictimailəşdirin, bəlkə kənd əhalisinin “yeziqlərdən” canı qurtarar”.

Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Yazıda adları çəkilən qurumların mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

“Məni və 5 balamı bu zülmədən qurtarın”

Lerik sakinindən Prezidentə və Birinci vitse-prezidentə müraciət

Lerik rayonu, Vizezemin kənd sakini Hüseynova Üliyyə Söhbət qızı tərəfindən “Hürriyyət” qəzetinin redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi qəzetimiz vasitəsilə Prezident İlham Əliyevə və Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevaya müraciət edir:

“Cənab Prezident! Hörmətli Birinci vitse-prezident!

Sizlər daima xalqın yanında olub, problemlərini həll etmişiniz. Sizin mərhəmətinizə və gücünüze inamım sonsuzdur. Bildirim ki, 5 uşaq anasıyam. Evim qəzalı vəziyyətdədir. Otağın biri belə, normal halda deyil ki, balalarımı başıma yığıb, dolanım. Dəfələrlə İcra Hakimiyyətinə müraciət etmişəm. Gəlib baxış keçiriblər, amma heç bir kömək etmirlər. Gələcəyin əsgərini, anasını böyüdürem. Evim sözün əsl mənasında başıma ucur. Yenisini tikməyə imkanım yoxdur. 5 uşaqla yağışın, tozun, torpağın altında qalmışıq. Görünür, uşaqlarımın birinin başını taxta parçası yarmasa mənə kömək edən olmayacaq.

Cənab İlham Əliyev!

Hörmətli Mehriban xanım!

İndiyədək bütün qurumlara müraciət etmişəm. Amma problemim həllini tapmır. Sizdən xahiş edirəm, məni və 5 balamı bu zülmədən qurtarın. Tapşırıq verin, bizə kömək etsinlər”.

Hazırladı: Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Yazıda adları çəkilən qurumların mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Bakı şəhər sakini, ixtisasca aqronom olan Əsgərov Xanəhməd Əli oğlu tərəfindən “Hürriyyət” in redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi qəzetimiz vasitəsilə Prezident İlham Əliyevə müraciət edir: **“Hörmətli Prezident!**

Bildirim ki, Bakı Şəhər Yaşıllaşdırma Təsərrüfatı Birliyinə yaşıllıqlara qulluq üçün ayrılmış milyonlarla dövlət vəsaiti mənimsənilib. Bu barədə Prezident Administrasiyasına, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinə, Maliyyə Nazirliyinə və Baş Prokurorluğa sayı bilinməyən

Maliyyə Nazirliyi bu qurumda milyonlarla yeyinti faktını üzə çıxardı, amma...

Bakı sakini Xanəhməd Əsgərovdan şok iddia: “Nazirlik Bakı Şəhər Yaşıllaşdırma Təsərrüfatı Birliyində mənimsənilən dövlət vəsaitinin bölünməsində “ortağ məxrəcə” gələ bilmirlər”

müraciətlər göndərmişəm. Məsələ ilə əlaqədar Eldar Əzizova etdiyim saysız-hesabsız müraciətlərə baxmayaraq, BŞİH rəhbəri mənimlə görüşməkdən imtina edir.

Maliyyə naziri Sahil Babayevə də məni qəbul etməsi üçün 3 dəfə müraciət etmişəm. Hər dəfə

məni aldadıblar. Görüş zamanı nazirliyin yeni kadr işçilərindən olan 2 nəfər ayrılıb. Onlar isə mən deyənləri anlamadıqları üçün söhbəti yarımçıq dayandırmışam.

O cümlədən, Prokurorluq orqanları da şikayəti təmin etmirlər. Yoxlama aparılsa, bütün sübutlar göz önünə çıxarılacaq. Dəfələrlə prokurorluğa müraciət etmişəm, lakin əlaqəsi olmayan cavablar verirlər.

Hörmətli Prezident!

Prezident Administrasiyası da müraciətlərimi Sizə çatdırmaq əvəzinə, məktubumu fəaliyyətimdən şikayət olunan və külli miqdarda dövlət vəsaitini talayan Bakı Şəhər Yaşıllaşdırma Təsərrüfatı Birliyinə göndərib. Onlar da müraciətimə özlərinə sərf edən şəkildə, aidiyyəti olmayan cavablar yazırlar.

Maliyyə naziri Bakı Şəhər Yaşıllaşdırma Təsərrüfatı Birliyində 6 ay yoxlama apardı və milyonlarla dövlət vəsaitinin mənimsənildiyini

aşkarladı. Əgər hər hansı bir təşkilatda yoxlama 3 aydan artıq davam edərsə, o zaman hüquq mühafizə orqanları dəvət olunmalıdır. Ancaq Maliyyə Nazirliyi kimə görə, hansısa səbəbdən bunu etmədi.

Bu gün də Maliyyə Nazirliyi Bakı Şəhər Yaşıllaşdırma Təsərrüfatı Birliyində mənimsənilmiş dövlət vəsaitinin bölünməsində “ortağ məxrəcə” gələ bilmirlər. Ona görə də, aralarında olan kəsiri düzəltmək üçün Xəzər rayonu, Şüvəlan qəsəbəsi, “Karyel yolu”nda Maliyyə Nazirliyinə məxsus olan sahənin yaşıllaşdırılmasını qurumun baş direktoru Mirdamət Seyidov və “təndərlər kralı” Ramazan Mirzeyevin üzərinə qoyublar”.

Hazırladı: Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Yazıda adları qeyd olunan şəxslərin və qurumların mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

“Bu nazirlik ehtiyacı olan vətəndaşlara qənim kəsilib”

20 ilə yaxın SOCAR-da mühəndis vəzifəsində çalışan paytaxt sakinindən ölkə başçısına müraciət

Bakı şəhər sakini Həsənov Rəşad Nadir oğlu tərəfindən “Hürriyyət” in redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi qəzetimiz vasitəsilə Prezident İlham Əliyevə müraciət edir: **“Cənab Prezident!**

Mən, Həsənov Rəşad Nadir oğlu, yazaraq bildirirəm ki, 43 yaşım var, ali təhsilliyəm, 20 ilə yaxındır SOCAR-da mühəndis vəzifəsində çalışıram.

Bu gün Dövlət Sosial Müdafiə Fondunda 110 min manata yaxın vəsaitin yığılıb. Bu vəsaitin orda qalmaqının mənim kimi əziyyət çəkən vətəndaşlara xeyri yoxdur. Çox sıxıntılarım var. Ailə başçısıyam, amma ailəmi rahat şəkildə yaşada bilmirəm.

Çarəsizlikdən “DOST” Mərkəzinə müraciət etdim. Bildirdim ki, mənim sosial fondumda 110 min manat pulum var. Xahiş etdim ki, bunun bir hissəsi hesablanıb mə-

nə verilsin. Fikirləşirdim ki, banklara olan kredit borclarımı və digər borclarımı ödəyəyəm. “DOST” Mərkəzindən bildirdilər ki, “sən həmin puldan 65 yaşında istifadə edə bilərsən”.

65 yaşa kimi ailəmi necə donduracağımı fikirləşirəm. Bəlkə heç həmin yaşa çatı bilmədim?! Dedilər ki, bu zaman həmin vəsait həyat yoldaşınıza verəcəkdir. Sual verdim ki, bəlkə o, məndən tez rəhmətə getdi?.. Bu zaman isə bildirdilər ki, əlil övladınız varsa, ona veriləcək, övladın əlil deyilsə, batacaq.

Bir sözlə, biz vətəndaşlara qarşı bu qədər haqsızlıq edirlər. Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiə Nazirliyi bizim kimi ehtiyacı olan vətəndaşlara qənim kəsilib.

Misal olaraq bildirim ki, iş yoldaşım 30 ildən çoxdur dənizdə çalışırdı. 65 yaşında çatmadan rəhmətə getdi. Sosial fondada 200 min manatdan çox vəsaiti var idi. Həmin vəsaitdən onun ailəsinə 1 qə-

pik belə verilmədi. Sadəcə, Həmkarlar İttifaqından onun ailəsinə 70 min manat ödəniş etdilər. Bu, haqsızlıq deyilmi?!

Cənab Prezident!

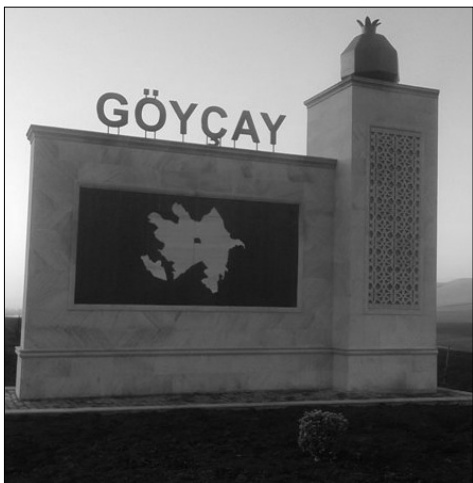
Mənim vəziyyətimdə olan insanlar adından Sizdən xahiş edirəm. Nazirliyin insanlara etdiyi zülmün qarşısını alın. İndiki zamanədə borc-xərc insanı çox yaşamağa qoymur. Tapşırıq verin, insanların sosial fonduna yığılan vəsait onlara verilsin.

Biz Sizə güvənirik, inanırıq. Sizdən kömək gözləyirik. Xahiş edirik, bu məsələ Milli Məclisdə müzakirəyə çıxarılaraq, müvafiq qərar qəbul edilsin. Biz ölmədən öz şəxsi pulumuzdan istifadə etmək istəyirik”.

Jalə FAMILQIZI

Qarabağ qazisindən Prezidentə müraciət

“Müraciətlərim təmin edilməmiş, sosial vəziyyətimə dair heç bir yardım göstərilməmişdir”

Göyçay şəhəri, Xətai küçəsi, ev 19-da yaşayan Abbasov Daşqın Vüqar oğlu tərəfindən “Hürriyyət”in redaksiyasına şikayət daxil olub. Prezident İlham Əliyevə müraciət edən şikayətçinin məktubunu olduğu kimi dərc edirik:

“Mən, Abbasov Daşqın Vüqar oğlu, Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyü uğrunda gedən Vətən müharibəsinin iştirakçısı, 2-ci Qarabağ müharibəsi veteranıyam. Cənab Prezident İlham Əliyevin müvafiq sərəncamları ilə “Ağdamın azad olunmasına görə” və “Vətən müharibəsi iştirakçısı” medalları ilə təltif edilmişəm.

Hazırda “Azəriqaz” İstehsalat Birliyinin tabeliyində fəaliyyət göstərən Kürdəmir Xidmət Sahəsində çalışıram. Yaşayış yerim Göyçay rayonudur və hər gün 75 km məsafə qət edərək işə gedib-gəlməli oluram. Bu məsafənin gündəlik qət edilməsi həm fiziki, həm psixoloji, həm də maddi baxımdan ciddi çətinliklər yaradır. Üstəlik, himayəmdə yaşlı atam var və ailə vəziyyətim məndən daha çox evdə olmağı tələb edir.

Bu səbəbdən, iki dəfə “Azəriqaz” İB-nin baş direktoru cənab Azər Məmmədovun qəbulunda olmuş, iş yerimin Göyçay rayonuna və ya yaxın əraziyə - usta və ya mühəndis kimi - dəyişdirilməsi üçün köməklik göstərilməsini xahiş etmişəm. Həmçinin, Həmkarlar İttifaqına müraciət edərək, yol xərcləri ilə bağlı dəstək istəmişəm. Lakin müraciətlərim təmin edilməmiş, mənim sosial vəziyyətimə dair heç bir yardım göstərilməmişdir.

Cənab Prezident İlham Əliyev dəfələrlə çıxışlarında müharibə iştirakçılarına xüsusi qayğı göstərilməsi, onların problemlərinin operativ şəkildə həll olunmasının vacibliyini vurğulamışdır. Həmçinin, “Veteranlar haqqında” qanunun 1-ci maddəsində veteranların sosial müdafiəsi və zəruri ehtiyaclarının təmin olunması birbaşa dövlət orqanları üçün öhdəlik kimi müəyyən edilib.

Təəssüf ki, “Azəriqaz” İstehsalat Birli-

yinin rəhbərliyi nə dövlət başçısının tapşırıqlarını, nə də mövcud qanunvericiliyin tələblərini icra edir. Bu vəziyyət, müharibə veteranı kimi, mənim hüquqlarımın pozulmasına və sosial rifahımın ciddi şəkildə zəifləməsinə səbəb olur.

Yuxarıda göstərilənləri nəzərə alaraq, Sizdən xahiş edirəm:

- “Azəriqaz” İstehsalat Birliyində mənə qarşı laqeyd münasibətlə bağlı məsələyə hüquqi qiymət verilməsi üçün göstəriş verəsiniz.

- İş yerimin yaşadığım Göyçay rayonuna və ya yaxın əraziyə dəyişdirilməsi üçün müvafiq qurumlara tapşırıq verilməsi imkanını nəzərdən keçirəsiniz.

- Müharibə veteranı kimi sosial təminat və qayğı ilə bağlı hüquqlarımın bərpasına yardım göstərsiniz.

Müraciətimin obyektiv şəkildə araşdırılacağına və lazımi tədbirlərin görülməsinə inanıram.

Onu da qeyd edim ki, məktublar elektron formada yuxarıda qeyd olunan dövlət qurumlarına göndərilib. Bununla əlaqədar SOCAR İRD-na etdiyim şikayətə cavab olaraq bildirilib ki, keçən ildən etibarən bütün səlahiyyətlər “Azəriqaz” İB-nin regional kadrlarına verilib”.

Hazırladı: Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Aidiyyəti qurumların mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

SOCAR-ən əməkdaşı rəhbərşliyə etiraz edir

“60 yaşı tamam olan şəxslərin işdən çıxarılması Əmək Məcəlləsinə ziddir”

Siyəzən rayon sakini, şəhid ailəsinin üzvü, “Siyəzənneft” NQÇS-nin əməkdaşı Əliyev Zamiq Qüdrət oğlu tərəfindən Hurriyyet.az saytının redaksiyasına növbəti şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi SOCAR-ın tabeliyindəki idarələrdə 60 yaşlı işçilərə psixoloji təzyiq göstərilməsinə etiraz edir:

“Bəzi dövlət idarələrində, başda da bizim idarədə 60 yaşlı işçilərə psixoloji təzyiq göstərilməklə, onları işdən azad etmək üçün guya “öz arzusu” ilə ərizə yazdırmağa məcbur edirlər. Bu, Azərbaycan Respublikası qanunlarına ziddir və bu hal açıq şəkildə diskriminasiya yaratmaqla, əmək hüquqlarının kobud şəkildə pozulması hesab olunur.

Bu cür təzyiq və məcburiyyət araşdırdığım qədərkiylə aşağıdakı qanunvericilik aktlarına ziddir:

- Azərbaycan Respublikası Əmək Məcəlləsinin 16 -ci maddəsinə əsasən, bu cür təzyiq göstərmə və məcbur buraxma Əmək Münasibətlərində ayrı-seçkiliyə yol vermək hesab olunur. Yəni həmin maddəyə görə, YAŞA görə ayrı-seçkilik qadağandır. 60 yaşlı işçilərin bu şəkildə hədəfə alınması diskriminasiya hesab olunur.

- Azərbaycan Respublikası Əmək Məcəlləsinin 17 -ci maddəsinə əsasən, bu hal mənəvi-

psixoloji təzyiq (mobbing) hesab olunur. Yəni işçiyə mənəvi-psixoloji təzyiq göstərilməsi, onu “köndüllü” adı altında ərizə yazmağa məcbur buraxmaq və adını da “təklif etmək” qoymaq mobbing hesab olunur.

Qeyd edim ki, mobbing - iş yerində məqsədli şəkildə işçiyə psixoloji təzyiq göstərmə, onu sıxışdırma və onda qəsdən stress yaratma məqsədi daşıyır. Bu hal iş mühitini və işçini zəhərləyir, onun psixologiyası-

na böyük zərbə vurur.

- Azərbaycan Respublikası Əmək Məcəlləsinin 68-ci maddəsinə əsasən, işçini onun iradəsindən kənar işdən azad olmağa məcbur etmək qadağandır. Yəni adını “öz ərizəsi ilə” qoyub, onu işdən çıxmağa məcbur etmək birbaşa qanun pozuntusudur.

- Azərbaycan Respublikası Əmək Məcəlləsinin 70-ci maddəsinə əsasən, (Əmək müqaviləsinə xitam verilməsi) işçi yalnız özü istəyərək, könüllü şəkildə ərizə yazarsa, bunun hüquqi əsası var. Psixoloji təzyiq, təhdid və qorxutma ilə yazılan ərizə hüquqi qüvvəyə malik deyil.

- Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 25-ci maddəsinə əsasən, hamının hüquq bərabərliyi vardır və ayrı-seçkiliyə yol verilməsi qadağan hesab olunur”.

Hazırladı: Jalə FAMILQIZI

Astara sakini Məşğulluq Agentliyindən şikayətçidir, qarşı tərəf isə...

Astara rayonu, Qamışovka kənd sakini Əsədullayev İmaməli Rza oğlu tərəfindən “Hürriyyət”in redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi bildirir ki, 1 ildən artıqdır işlə bağlı Məşğulluq Agentliyinə müraciət etsə də, hələ də işsizdir:

“Mən, Əsədullayev İmaməli Rza oğlu, bildirirəm ki, 1 ildən artıqdır işsizəm. Astara Məşğulluq Agentliyindən bildirirlər ki, sənə uyğun iş yeri yoxdur. İşsizlik üçün isə heç bir müavinət verilmir. Bir ildir eyni sözləri təkrar edirlər.

Şikayətinin redaksiyamıza göndərdiyi video müraciəti olduğu kimi dərc edirik:

Məsələ ilə bağlı Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində Dövlət Məşğulluq Agentliyi ilə əlaqə saxladım. Agentlikdən bildirdilər ki, Astara rayonu, Qamışovka kənd sakini Əsədullayev İmaməli Rza oğlunun müraciəti araşdırılıb:

“Vətəndaşın istəyi dövlət və ya özəl müəssisələrin birində ofis şəraitli, kompüter işi ilə təmin olunmaqdır. Vətəndaş 2024-cü ilin mart ayında məşğulluq sistemində işsiz kimi qeydiyyatda alınıb və ona elə həmin tarixdən başlayaraq 2024- və 2025-ci illərdə “Lənkəran Konserv Zavodu” MMC-da operator işi, “Kredit Evi” ASC-də kredit işçisi, “Bank Olmayan Kredit Təşkilatı “International” ASC-də kiçik kredit mütəxəssisi, “AZƏRPOÇT” MMC-də, Mədəniyyət Nazirliyi Yanında Mədəni İrsin Qorunması, İnkişafı Və Bərpası Üzrə Dövlət Xidmətində baş mütəxəssis-abidə mühafizəçisi kimi işlər təklif edilib.

Hazırda vakansiya bankında İmaməli Əsədullayevin istəyinə uyğun münasib iş yeri olmadığından vətəndaşa məşğulluğunun təmin edilməsi üçün digər aktiv məşğulluq tədbirləri barədə məlumat verilib. Lakin İmaməli Əsədullayev işlə təmin olunmaq istədiyini bildirərək digər məşğulluq tədbirlərinə cəlb olunmaqdan imtina edib. Vakansiya bankında münasib iş yeri yaranacağı təqdirdə vətəndaşın işlə təmin olunması istiqamətində müvafiq tədbirlər görülməkdir”.

Jalə FAMILQIZI

Allahverdi Eminov

Sual həmişə məni düşündürmüş, müxtəlif cavablar axtarmışam. Dünyaya doğulan, ana qucağında uyuyan, ata çörəyiylə böyüyən insan necə olur başqalaşır, efemerləşir. Bəlkə buna səbəb aldığı tərbiyədir? Quldarlıq cəmiyyətinə qədəm qoyan insan bəşəri dəyərlərin müəllifi deyilmi? Ən böyük kəşflərin yarıdıcısı sa-yılmırmı? Sualların sayını da artırmaq mümkündür.

Mən Böyük Vətən Müharibəsi illərində doğulmuşam - dəmiryolçu ailəsində, xatırladığım illərsə ötən əsrin 50-ci illərin payına düşür. SSRİ-nin rəhbəri isə İ.V.Stalin idi, bizə onu "dahi rəhbər" kim sevdirmişdilər. Bu ada qismən layıqdı, ölkədə qanun - qayda, nizam - intizam, böyük - kiçik hörməti vardı. Rüşvətxorluq sindromu yox idi. Ən az maaş alan işçi 3-5 nəfərlik ailəsini dolandırma bilirdi. Qo-humbazlıq, yerlibazlıq, arvadbazlıqdan söhbət gedə bilməzdi. Əlbəttə, bu mühitin ağır, dözülməz, əzabverici həqiqətləri yox deyildi. Repressiyaya məruz qalın xalq-da qorxu - fobiya hissləri yaşamaqda idi. Heç bir insan azadlığını itirmək is-təmərdi...

(Əvvəli ötən sayımızda)

Həyat hər bir insanın "sınaq meydanıdır", onu bərkədən - boşdan çıxaran maddi varlıqdır, bu həyat - cəmiyyət övladını tərbiyə edir, yetişdirir və formalaşdırmağa aparır. Tərbiyə anlamında belə bir ifadə mövcud idi: uşaqlar formalaşmışlar. Düzgün prinsip deyildi, insan həttə ahıl - qoca yaşında da formalaşmır, ona doğru can atır. Formalaşmaq xarakterin son həddidir, o tərəfə yol görünür. Ona görə də həyat insanın xasiyyətini dəyişdirə bilər müsbət mənada, yaxud mənfi key-fiyyətlərə düşür edər, necə ki XXI əsrin uşaq yeniyetmələri valideyn öyüd - nəsihətinə yox, həyatın mənfi diqtəsinə meyl göstərirlər, həttə ağır cinayətlərə rəvac verirlər! Ata-Ana heç vədə övladına pis yol göstərməz, "həyatın dibi"ne yuvarlan-masını istəməz. Lakin

Pedaqoq sözü

İnsan xaraktercə dəyişir: günahkar mühitmi, təhsilmi?!

xüsusilə, zəhmətlə pul qazanan, ailəsini dolandıran atanın oğlu ağır cinayət törədir, adam öldürür, özü də amansız üsullarla. Bu faktı heç cürə danmamalıyıq, məhkəmələrdə gedən prosesləri izləyirik. Yeniyetmə, yaxud cavan qatil özünü elə soyuqqanlı aparır - heyrlənir-sən. Sanki o, bir quşun başını üz-müşdür, üstünə qan sızmışdır. Ata və anasını, qardaşı və bacısını amansızlıqla qətlə yetirən cavan "uf" da pıçıldamır, sanki türmə həyatını arzulayırlar, orada rahatlıqlarını tapaçaqlar! Amma türmə - həbs həyatını sü-ni yolla yeniyetmə üçün "qazandıran" məhkəmələr də yox deyil. Adi cinayət törə-dən, sadəcə oğurluq edən, cüzi dəyərə malik nəyisə oğurlayan bir yeniyetmə - ca-vana 5-10 il iş oxuyurlar və bununla gələcək bir Vətən oğlunun taleyinə nöqtə qo-yulur. Həbs həyatını yaşamaq olur, xarakteri mənfiyə doğru dəyişir, həbsdən son-rakı həyatı sual altına düşür. Təəssüf ki, belə məhkəmə sədriləri hələ də vəzifələrini icra edirlər. Sual edərdim: belə sədrilər, prokurorlar görəsən öz yeniyetməlik çağla-rını xatırlayırlarmı? Deməli, insanların əxlaqi cəhətdən pozulması, cəmiyyətin sağ-lam qanunlarına qarşı ciddi gətməsidir, yarasız

vətəndaşa çevrilməsində cəmiyyə-tin günahı az deyil, mühitin təsiri yox deyil. Mühitə o insanları dəyişdirir (korla-yır), məktəbdə müəllimlərdən "dərs" almayıblar, təhsildən yayınblar, haradasa savaddan məhrum olublar, necə ki, bu gün məktəb - təhsil öz funksiyasını ödəməyi bacarmır, rüşvətxorluq, natəmizlik, tərəfkeşlik və s. pedaqoji kollektivin mahiyyəti-nə daxil olmuş, səriştəsiz məktəb rəhbərləri vəzifəyə sahib kəsilməşlər, təcrübəli müəllimlər, sinifdə qan - tər tökən pedaqoqlar "təqaüd yaşı"ni bəhanə edərək tə-qaüdə yola salınır, gənc müəllimlərin püxtələşməsi üçün ən azı beş il lazımdır! De-məli, təhsil ancaq itirir, qazanmır, ümid isə repitetorluğa - uşaq hazırlığına qalır. Siniflər məktəb direktorları tərəfindən icarəyə verilir. Əgər Elm və Təhsil nazirli-yinin bu işdən xəbəri yoxdursa... vay o gün ki!

5.

İnsan xarakterinin dəyişməsinə mühitin üstünə yıxmaq düzgün olmazdı. Mü-hiti yara-dan kimdir: Mən, Sən və O! Bu "üçlük" istəməz yeni nəsil xaraktercə mənfiyə efemerləşsin, humanizm hisslərini itirsin, kobudlaşsın, böyük - kiçik arasında fərqi görməsin. Buna bir səbəb də məktəblərimizdə kişi müəllimlərin kəskin şəkildə

azalmasıdır, hərçənd, son illərdə maddi durumun yüksəlməsi bu rəqəmi azaldır, məktəbə meyl yaxşılaşır. Ümumiyyətlə, məktəbdə kişi müəllimin zabıtesi son dərəcə əhəmiyyətlidir, xüsusən, qızların cinsi tərbiyəsində. Onlar, axı, gələcək analar olacaqlar, övlad bö-yüdəcəklər - tərbiyə edəcəklər. Sinifdə kişi müəllimin səsi, jesti, həttə danlağı vacib şərtidir, qız - şagird özünü ana olmağa hazırlayır. Eləcə də qadın müəllimə oğlanların davranışına müsbət təsir göstərir. Məktəbi bitirən gənclər sosial və mənəvi mühitə ayaq basırlar, istehsalata üz tuturlar, təzadlı mühitlə üzləşirlər, yaxşı və pis adamlarla ünsiyyətə girirlər. Bu "üzləşmə" onlara nə vəd edir: əgər yaxşı təhsil almışsa, bilik, savad qazanmışsa, müəllim tərbiyəsi görmüşsə... o şəxs təsəvvür etməzdim xaraktercə mənfi mənada başqalaşsın. Mühit o insanla "oy-nayar", "məzələnər", lakin o insanın iradəsilə razılaşar.Yox, əgər o in-san mükəmməl təhsil - tərbiyə almamışsa heç cürə intellektlə emosionallığını bir-ləşdirməyi bacarmaz. Deməli təhsilimizi xarici məktəb sisteminin təsiri altına al-mamalıyıq, Şərq modelinə və milli ənənələrimizə güvənməliyik, "təhsildə irəlilə-yirik, inkişaf

edirik, modernləşirik" ritorik güvənlərdən uzaqlaşmalıyıq, məktəbi-mizi süni yolların ixtiyarına verməməliyik. Gələcək müəllim kadrlarını ali təhsil ocaqlarında hazırlamalıyıq, "testlərin" sərəncamına verməməliyik. Pedaqoqların 4-5 illik gərgin əməyini süni metodlara tabe etməməliyik, rəqəmlər müəllim tale-yində həlledici rol oynamamalıdır. Unutmayaq ki, cəmiyyətin gələcək taleyini təhsil həll edir, efemer - dəyişən mühit yox!

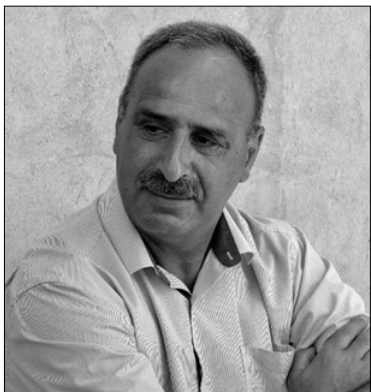
Bilmirəm suala düzgün cavab verdimmi?! Axı, suala birmənəli cavab tap-maq da çətindir!

P.S: Test üsulu ilə müəllim və məktəb direktoru seçiminin real rəqəmlərdə inkişafı: cari ildə baş tutmuş sertifikatlaşdırma 2343 nəfər keçid balı toplamamışdır. Belə ki, cari ildən keçirilən sertifikatlaşmada 64901 müəllim iştirak etmişdir. 2025-ci ildə keçirilmiş sertifikatlaşdırılma imtahanında 21000-ə yaxın müəllim iştirak etmişdir. Test imtahanı mərhələsində 66000 təhsil verən 51 bal və daha yuxarı 11318 təhsil verən isə 30 bal və daha yuxarı nəticə göstərmişlər. Təkrar sertifikatlaşdırma üzrə 1400-dən artıq müəllimin müsahibə mərhələsində iştirakı nəzərdə tutulmuşdur.

Mənzərə belədir. Və haq-ı mənəvi və sosial sual meydana çıxır: Test üsulunda özünü sınağa çəkən, ali təhsil alıb diploma layiq görülen gənc müəllimlərin məsuliyyətinə cavabdehliyi institut və universitetlər daşıyırmı? Bu ali tədris müəssisələri nə ilə məşğul olmuşlar? "Test üsulunu" 4-5 illik təhsil prosesində həyata keçirmək məqsədəuyğun deyilmi? Belə bir qrupun fəaliyyəti ali təhsili nüfuzdan salmağa nə ehtiyac? Yüksək elitənin təhsil funksionerləri "təhsil dedektiv"i ilə çoxmu oynayacaqlar? Müəllim tale-yilə daha ciddi və səmərəli yollar axtarılıb tap-maq lazımdır, nəslin tərbiyəsi və təhsili pedaqoq - müəllimə etibar etmək gərəkdir. Pedaqoji prosesə daxil olmayan suallarla müəllimi sınağa çəkməyə ehtiyac yoxdur!

Göy qurşağının rəngləri

Bu fikir artıq ədəbiyyatda çoxdan kök salıbdır... Hər bir sənətkarın, şairin poeziyada yerini müəyyənləşdirən onun sənətkarlıq meyarıdır. Sözün həqiqi mənasında, şeirləri ilə ürəklərə yol tapanlar, hətta bir misrası ilə belə yaddaşlara həkk olanlar poeziyada iz qoyanlardır. Səmimi poeziya özünü oxucusuna sevdirdir, səmimi şairlər xalqın yaddaşında qalır. Bu fikirlərin mahiyyətini ədəbiyyat və poeziya müstəvisindən asanlıqla digər müstəviyə - alim, elmi-tədqiqat, böyük elmi araşdırmalar müstəvisinə keçirmək olar. Bütün ömrünü elmi laboratoriyaların divarları arasında ciddi elmi araşdırmalara həsr etmiş alimlər də sözün həqiqi mənasında yaradıcı insanlardır.

Əli ZALOV
Kimya elmləri doktoru, professor

(Əvvəli ötən saylarımızda)

Azərbaycan Tibb Universitetinin "Tibbi mikrobiologiya və immunologiya kafedrasının" və "Ümumi və toksikoloji kimya kafedrasının" eməkdaşları ilə sintez olunmuş yeni bioloji aktiv maddələrin antimikrob xassələrinin öyrənilməsi və bitkilərdən alınmış təbii birləşmələrin quruluşlarının müasir fiziki üsullarla təyin edilməsi sahəsində tədqiqat işlərinin aparılmasında iştirak edir. Eldar müəllim Gəncə Dövlət Universitetinin kimya fakültəsinin eməkdaşları ilə yeni azot və oksigen tərkibli norbornen törəmələrinin sintezi və xassələrinin öyrənilməsi və Katalitiz və Qeyri-üzvi Kimya İnstitutunun eməkdaşları ilə birlikdə yeni metal-üzvi komplekslərin alınması sahəsində elmi-tədqiqat işlərinin aparılmasında rəhbərlik və iştirak edir. Ferrosen və simantrenin birli, ikili, tsiklik karbinolların və onların bəzi törəmələrinin sintezi və xassələrinin öyrənilməsinə dair elmi işlər aparılmışdır. Alınmış birləşmələrin bioloji aktiv maddələr, dizel

yanacaqları üçün tüstüzaldıcılar və benzin fraksiyasının əlavə komponent kimi sınaqdan keçirilmişdir. AMEA və Rusiya EA-nın arasında bağlanan sazişin (2005) tematik planına E.Məmmədbəylinin iki elmi işi daxil edilmişdir. Bu Saziş çərçivəsində AMEA-nın NKPI ilə REA-nın EÜBİ və KFI-nın arasında professor Eldar Məmmədbəylinin elmi kordinatoru və məsul icraçısı olmuş ikitərəfli elmi-texniki müqavilələr bağlanmışdır (2007-2015). Bu müqavilələr əsasında asimmetrik sintez, Azərbaycan neftlərinin optiki aktivliyinin öyrənilməsi, Azərbaycan Sənaye bitkilərinin mikrokapsullaşma üsulu ilə becərilməsi, tərkibində azot, kükürd, fosfor saxlayan müxtəlif yenu birləşmələrin sintezi və faydalı xassələrinin öyrənilməsi sahələrində tədqiqat aparılmışdır. EÜBİ və NKPI-nin arasında uzun müddətli elmi texniki müqavilə bağlanmış (2018) və alınmış elmi nəticələr birgə dərc olunur. Professor Eldar Məmmədbəylinin 680-dən çox elmi əsəri, o cümlədən SSRİ müəlliflik şəhadətnaməsi (12), Azərbaycan patenti (5), monografiya (4) dərc olunmuşdur. Məqalələrinin bir çoxu "Tetrahedron", "Green Chemistry", "JOPX", "JOX", "JPX", "Nefexemie", "Kataliz v promishlennosti", "Izvestia RAN", "Ser. Xim.", "Analiticheskoe ximie", "Azərbaycan kimya jurnalı", "Neft kimyası və neft emalı prosesləri", "Kimya problemləri" kimi dünyada məşhur olan yüksək reytingli jurnallarda dərc olunmuşdur. Eldar Məmmədbəylinin rəhbərliyi ilə doqquz fəlsəfə doktoru, üç elmlər doktoru dissertasiya işləri müdafiə olunmuşdur. Hazırda onun rəhbərliyi altında bir neçə eməkdaş fəlsəfə doktoru və elmlər doktoru elmi dərəcəsinə almaq üçün dissertasiya işi üzərində işləyir. Professor Eldar Məmmədbəyli

Bakı Qızlar Seminariyasında, Azərbaycan Beynəlxalq Universitetinin Tibb fakültələrində "Biokimya", "Formakologiya" fənnlərini tədris etmişdir. Azərbaycan Tibb Universitetinin buraxılış işlərinin müdafiəsi üzrə komissiyasının (2009) və Lənkəran Dövlət Universitetinin dövlət imtahan komissiyasının sədri olmuşdur (2016). AR Səhiyyə Nazirliyinin Əczaçılıq müəssisələrinə nəzarət edən daimi komissiyasının üzvüdür (1999). Professor Eldar Məmmədbəyli qayğıkeş ailə başçısı olmaqla bərabər, həm də vətəndaş, vətənpərvər insan və sədaqət dostu üçün lazım olan bütün yüksək keyfiyyətlərə malikdir. Belə ki, onun daxili dünyası təkcə onun şəxsi həyatı ilə deyil, həm də ölkəsi və xalqı ilə bağlı hadisələrin təsiri ilə formalaşmışdır. O, öz xalqının tarixinə, mədəniyyətinə, adət və ənənələrinə böyük hörmət və ehtiramla yanaşan bir insandır. Bu, onun yüksək əxlaqi potensialından və mənəvi zənginliyindən xəbər verir. Elmin işıqlı dünyasında yaşamaq, onun bəxş etdiyi səadətə nəfəs almaq və bunu özünə vəzifə hesab etmək bir insan üçün şərəfdir. Peşənin zirvəsinə asanlıqla qalxmaq mümkün deyil. Ürəkdeki inam və mübarizlik duyğusu insana bunu yaşada bilər. Yeni bir yol açmaq, başqalarının da ardınca gələ bilməsi üçün bu yolu daş-kəsəkdən təmizləmək yüksək mədəniyyətdən xəbər verir. Alim əlində bir şam tutur və onun işığıyla neçə-neçə gəmilər limanlarda məskən tutur və ya alim elə həmin limandır - ardınca gələnlərin üz tutduğu işıqlı dünya. Heyatda yolunu sapmadan enişli-yoxuşlu yolları şərəflə və müvəffəqiyyətlə keçən, ləyaqəti hər şeydən üstün tutan, geniş həyat təcrübəsinə malik olan Eldar Məmmədbəyli çox optimist bir insan olmaqla Azərbaycanın və elminin parlaq gələcəyi-

**Mənim könlüm müəllimdir, dizim üstü dəbistanı,
O şagirdəm ki, öyrəndim sükut ilə əlifbanı.
Nə hər dizdən olar məktəb, nə hər şagird əzbərxan.
Nə hər qətrə olar nisan, nə hər dərya sədəf kanı.**

Xaqani Şirvani

nə böyük əminliklə inanır. O, respublikamızın və elminin sabahının etibarlı təminatını pragmatik düşüncəyə və geniş erudisiyaya malik olan Prezident İlham Əliyevin döngün siyasəti və çevik diplomatiyası sayəsində artıq bərqərar olmuş qüdrətli dövlətimizdə, respublikamızda hökm sürən siyasi sabitlikdə, güclü iqtisadiyyatımızda, gündən-günə peşəkarlaşan kadr potensialımızın olmasında görür. Professor Eldar Məmmədbəyli dövlət, cəmiyyət, elmi və pedaqoji ictimaiyyət tərəfindən birmənalı şəkildə qəbul olunan bütöv bir şəxsiyyətdir. Eldar Məmmədbəyli ömrünü vətənə, xalqa xidmət uğrunda girov qoyan müəllimdir. Professor Eldar Məmmədbəyli ömrünün 85-ci ilinin zirvəsindən elmimizə, təhsilimizə işıq saçan günəş, nur yağdıran fədakar ağsaqqal... Zaman sevdiklərini öz küresində bəşirərək, düşüncənə, danışan fikir yükünə malik, bütün ölçü-biçiləri, əzabları, sərtlikləri, fərəhləri ilə öz cizgilərində görünən bilən insanın heykəlini yaradır, həm də zamanında... Professor Eldar Məmmədbəyli əqidesinin bütövlüyü, ehtibar, sədaqəti, yurd yerlərinə bağlılığı, elmi və dünyagörüşü ilə zamanın möhtəşəm əsəridir... vaxtında yaradılmış əsəri... həm də keçmişdən gələcəyə yol alıb gedən, nəsillərin yaddaşında uzun illər qalacaq şah əsəri. Professor Eldar Məmmədbəyli şöhrətinin, ad sanının elə bir ucalığındadır ki, bir çoxları o ucalığa baxanda papaqları başında durmaz, boynunun arxasından sürüşüb yerə düşər. Dağların yaranması yerin daxilində gedən mürəkkəb tektonik prosesin nəticəsidir. Min kilometrə dərinlikdə bişən qaynar lava yerin müəyyən hissəsini elə silkeləyir ki, ya böyük çuxurlar, ya da başı göylərə dirənən qarlı dağlar yaranır... Sizin bu illər ərzində cəmiyyətə verdiniz fayda dağlar emələ gətirən qaynar vulkan gücünün yarada biləcəyi enerjinin işi ilə ölçülə bilər. Böyük alim və müdrik ağsaqqal professor Eldar Məmmədbəyli cəmiyyətin mənəvi mühitinə təsirinə görə də təqdir olunur, etiraf edilir... Yetişdirdiyi mütəxəssislər, onun parlaq düşüncə məhsulu kimi ərşəyə gələn dərslər dediyi tələbələrini ölkəmizin inkişafında göstərdikləri parlaq fəaliyyət sübut edir ki, Eldar müəllim xalqımızın yetirdiyi böyük şəxsiyyətdir... Professor Eldar Məmmədbəylinin 85 yaşı tamam olur... Bu illərin ən azı 80 ilini öyrənməyə, öyrətməyə və xalqa xidmət etməyə sərf etmişiniz... Uzun illərin tədqiqat zəhmətlərinə dözmək, ağır, çətin həyat sərtliklərinə davam gətirmək kim-

səyə asan gəlməsin... Bu yaş ömrün kamillik mərhələsi adlanır... Sizin yüksək elmi ilhamla yazılmış müxtəlif səpgili əsərlərinizdə bu kamillik özünü göstərir. Professor Eldar Məmmədbəyli ziyalı ləyaqəti, inadlı tədqiqatçı iradəsilə kimya, daha doğrusu üzvi kimya tariximizin sistemli tədqiqatçısı kimi tarixin yaddaşına yazılacaqsınız... Əsərlərinizə şöhrət dünyanı tutan elmi məktəblərin nümayəndələri istinad edir. Nəşr olunan əsərləriniz göstərir ki, siz bu gün yaradıcı ziyalıların ön cərgəsindəsiniz... Eldar müəllimin fəaliyyətinin iki böyük təməli - doğma Azərbaycan və ana dilinin bütün inceliklərinə bələdçilikdir... Bu iki təməl üzərində hər gün yorulmadan, usanmadan zirvəsinə çoxlarının əli çatmadığı, amma hamının görə bildiyi başı qarlı dağlar timsalı... ömür kitabını yazır. Onun dilinin əlvanlığı, şirinliyi, oynaqlığı, poetik müşahidələrin dərinliyi və itiliyi, bəzən gümrəh, bəzən ağırlı-acılı düşüncələrin, bəzən fərəhli, bəzən küskün hissələrin vədətinə yaranmış bu kitabın mayası vətən eşqi, vətəndaşlıq amalıdır... O, ictimai həyatda fəal mövqeyi... öz təvazökarlığı, ədəb ərkanını ilə hörmət və nüfuz sahibi olub... Onun pedaqoji fəaliyyəti, elmi yaradıcılığı çox dəyərlidir... Azərbaycan Elm aləmində - ali məktəb auditoriyalarında professor kimi fəaliyyətini çox önəmli edir... Professor Eldar Məmmədbəylinin müəllifi olduğu kitablar onun adını tarixdə yaşadacaqdır. Bu kitablar çox qiymətli əsərlərdir. Alim doğrudan da mayasına, sümüyünə, iliyinə qədər alimdirsə, onun müxtəlif illərdə - 40 yaşında, 50 yaşında, 70 yaşında yazdığı əsərlər arasında fərq olacaq, böyük, çox böyük fərq olacaq. Amma bu fərq qocaman bir pəldin yarpaqları ilə, həmin ağacın çox əsrlər bundan qabaqkı pöhrə vaxtının yarpaqları arasındakı fərq kimidir. Ağac həmin ağacdır, fəqət yaşı, görkəmi başqadır. İlləri bir-birinin üstünə qalması alim həmin alimdir... Əsərlərinin alın qırıqları çoxalıb, yazılarının saçları bəyazlaşıb, misralarının müdrikliyi zamanın ağır dəyirmanını altında artır, çoxalıb, ancaq alimin sifəti həmin sifətdir. Haqq insanının bir üzü olur, bu üz dəyişir, amma başqalaşmır. Hər kəs inanır ki, halal adamların haqqı bir gün güzgü kimi üzünə tutulur... Professor Eldar Məmmədbəylinin açdığı insanlıq yolu ilə övladları inamla, onunla fəxr edərək gedə bilərlər... Hörmətli professor, 85 yaşınız mübarək... Çox yaşayın... çox yaşayın ki, insanlıq da yaşasın...